

1 KORINTA NE

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Korinta ne koe

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncēes tcgãya sa góá, c'ēe zi qóm zia kò kerekes Korinta dis koe hàna khama. Gaa x'aè ēe kam kò Korinta ba kaia hãam x'áé-dxoom Gerika ne di me e. X'ámágu sa hēé naka x'ámá sa hēéthēéa kò Korinta koe hàna. Gaam nqõó ba kò cg'uria ba hēé naka tãáka zi dtcòm zi hēéthēé ka q'ãasea hãa. Paulo ba ko kái zi gúu zi ka góá, ncēe ko xùri zi: q'aa-q'aasean ka hēé (1-4), naka kerekes koe ko kúrúè cg'arán ka hēé (5-6), naka xóé cgoakuan di tēèan ka hēé naka séèkuan ka hēé (7) naka kerekes ko ma tséés ka hēé (8-11) naka Tcom-tcomsam Tc'ēm di aban ka hēé (12-14) naka x'oos koe tēèan (15) ka hēéthēé e.

13 dim tcee ba ko ncàmkus ka kg'ui a ko máá, kaisase cgáés abas Nqarim dis ga si i, Gam di ne khòè nem máàna hãa sa, témé. Ncēm tcee ba gaas tcgãyas koe kaisase q'ãaèa hãam ga me e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãan di tc'ēea ne
- kgoarasea ne
- tcom-tcomsa
- Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1–4)
- Séèkuan di x'áè-kg'aman hēé naka x'áé-q'oos di kg'õè-kg'áman hēéthēé e (5–7)

- Dtcòm-kq'ao ne hěé naka dtcòm-kq'ao tama ne hěéthěé e (8–10)
- Kerekes di kg'õèan hěé naka Nqari ba qámsea máan hěéthěé e (11–14)
- X'ooan koe tēe sa (15)
- Dtcòm-kq'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1–4)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, tciièa ra Jeso Krestem dim x'áè úú-kq'ao* bar gha ii ka Nqarim ma tc'ěea khama, a ra a gatá ka qõesem Sosetenesem cgoa hãa.

² Tsam ko *ncēes tçgāya* sa Korinta koe hãnas kerekes Nqarim di sa góá máá. Jeso Krestem domka tu Nqarim di tu khòè tu kúrùèa, a tu a Nqarim ka tciièa Gam khama tu gha ma tcom-tcomsa ii ka. Gatú hěé naka wèé ne khòè ne wèé qgái za hàna ne hěéthěé tsam ko góá máá, ncēe X'aigam Jeso Krestem dim cg'õè ba ko tcii ne - gane hěé naka gatá hěéthěé dim X'aiga ba, a tsam a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xõò ba hěé naka X'aigam Jeso Krete ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé naka tòókuan hěéthěé mée i gatú cgoa hãa, témé.

Qãè-tcaoa-mááku sa

⁴ Wèé x'áè kar ko tirim Nqari ba gatú ka qãè-tcaoa máá, cgómkuan ãem Jeso Krestem koe máà tua hãa domka. ⁵ Gam koe tu wèé zi gúù zi koe qguùkaguèa khama - wèé kg'uiian koe hěé naka wèé q'ãan di tc'ěean koe hěéthěé e - ⁶ tchõàs

* **1:1:** x'áè úú-kq'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Krestem di sa ncēeska gatu koe nxàea tseeguk-
aguèa khama. ⁷ Gaa domka tu cúis abas Nqarim
koe guuas ga sa tcào tama; ãe tu hãa a ko gatá dim
X'aigam Jeso Kreste ba qãà ka, hààm gha x'áise ka.
⁸ Kúru tu um gha tu chõò-q'oos koe ga igaba qari, a
gha nxãasega táá chibi-chibiè gatá dim X'aigam Jeso
Krestem dim cáin ka. ⁹ Nqari ba tcom-tcomsa Me
e, ncēe tcii tua ba, hàà tu gha Cóásem Jeso Krestem
gatá dim X'aigam cgoa xg'ae a cúis guù sa kúru ka.

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe

¹⁰ Tíi qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem
di cg'õèan cgoar ko dtcàrà tu u, a ko máá: gatu wèe
tu méé tu dtcòmku naka i nxãasega xg'aekua tu koe
q'aa-q'aasean kaà, naka tu gha qãèse xg'ae naka
cúita ma tc'ëe, naka cúita ma tc'ëe-tc'ëese. ¹¹ Tíi qõe
ga tuè, c'ëe ne Keloas x'áé-q'oo di nea q'ãa-q'ãa tea,
xg'aekua tu koe i mēékuan hàna hãa sa. ¹² Méér ko
sa ncēe si i: Gatu ka c'ëe ne ko máá: “Tíi ra Paulom
di ra a,” témé, ne ko c'ëe ne máá: “Tíi ra Apolosem
di ra a,” témé, ne ko c'ëe ne máá: “Tíi ra Peterem† di
ra a,” témé, ne qanega c'ëe ne máá: “Tíi ra Krestem
di ra a,” témé. ¹³ Kreste ba q'aa-q'aaèa ii? Paulo
baa kò ii ncēe gatu domka kò xgàuèa ba? Kana tua
Paulom cg'õèe koe tcguù-tcguuèa ii?

¹⁴ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, gatu ka cúim ga
bar tcguù-tcguu ta ga hãa khama, Kerisepoa tsara
Gaio tsara oose. ¹⁵ Nxãasega i gha cúí khòè ga táá
hãa, tíi cg'õèe koe tu tcguù-tcguuèa ta gha méé e ka.
¹⁶ Ra gataga Stefanasem dis x'áé-q'oos di ne tcguù-
tcguua, a gaas x'áé-q'oos ka oose ra c'ëe khòè ga

† **1:12:** Peterem - Gerika sa ko máá: “Kefasem di” témé.

tc'ěe-tc'ěese tama, tcguù-tcguua ra hãa a. ¹⁷ Kreste ba hààr gha tcguù-tcguu ka tsééa óá te ta ga hãa, igabam qãè tchõà ner gha hàà xgaa-xgaa ka tsééa óá tea, khóèm di tc'ěegan di kg'uian ka tamase, táás gha nxãasega Krestem dis xgàu sa káà hùise bóòè ka.

Kreste ba Nqarim di qarian hěé naka q'ãan di tc'ěean hěéthěé Me e

¹⁸ Gane ěe aagusea hãa ne koe i xgàus di tchõàn cg'ãa-cg'ana a khama, igaba i gatá ncěe ko kgoaraè ta koe Nqarim di qari i. ¹⁹ Ncěeta i ma góásea:

“Eě tc'ěega ne di tc'ěea ner gha cg'õo,

a gha ěe q'ana ne di q'ãan xguì,”

ta i mééèa khama.

²⁰ Tc'ěegam khòè ba ndaà? Góá-kg'ao ba ndaà? Kg'ui q'ãa-kg'aom ncěem nqõóm di ba ndaà? A Nqari ba gáé q'ãan di tc'ěean ncěem nqõóm di cg'ãa-cg'anasekagu tama? ²¹ Nqari ba kò Gam di q'ãan di tc'ěean ka khòè ne kúrú, ne gane di tc'ěegan ka táá bóòà q'ãa Me. Me kò Nqari ba qãè-tcaokaguè, cg'ãa-cg'ana xgaa-xgaan ncěe xae ko tséékagu koe guu a ěe ko dtcòm ne kgoaran ka. ²² Juta nea ko *are-aresa* zi x'ái zi *ne gha x'áìè sa* qaa, ne ko Gerika ne tc'ěean ne *gha máàè sa* qaa khama. ²³ Igabaga ta ko gatá Krestem ncěe xgàuèa hãam ka xgaa-xgaa. I ko ncěe tchõàn Juta ne tɔmagu tcgái, a tãá zi qhàò zi di ne koe cg'ãa-cg'ana di i, ²⁴ igaba ěe *Nqarim ka tciìèa* hãa ne, Juta ne hěé naka Gerika ne hěéthěé koem Krete ba Nqarim dim qari Me e, a ba a gataga Nqarim dim tc'ěem q'ãan di Me e. ²⁵ Eě ko cg'ãa-cg'anase bóòès Nqarim di sa cgáé si i, khóèan dis ěe

ko cgáése bóòès ka, i Nqarim di kg'amkan khóèan di qarian tàà hãa.

²⁶ Tíí qõe ga tuè, tc'ëe-tc'ëese tu nta tu kò ii sa *ëm kò Nqari ba* tcii tu u ka. Nqõóm di ne cgoa tu kò ko nxará xg'aeè ne tu kò kái-kg'aise tc'ëega tama, a cgáé tama, a kò x'aian q'oo koe ábàè tama. ²⁷ Igabagam Nqari ba cg'ãa-cg'ana zi gúù zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóá hãa, nxãasegam gha ãe tc'ëega ne sau-cgaekagu ka. A ba a kg'amka zi gúù zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóá, nxãasegam gha ãe qari ne sau-cgaekagu ka. ²⁸ Nqari ba nxará tcg'òóá nqãaka hãnas téé-q'oos di zi gúù zi nqõómkg'ai di zi, ncëe ntcoèèa hãa zi hëé naka cgáé tama zi hëéthëé e, nxãasegam gha ãe cgáé ii zi kaàkagu ka, ²⁹ nxãasega i gha táá cúí khòè ga Nqarim cookg'ai koe dqòmse ka. ³⁰ Nqari ba xg'ae-xg'ae tua Jeso Krestem koe khama, a Kreste ba kúrúá, Me hàà gatá koe q'ãan òim tc'ëe ba ii, ta ko Gam domka tchàno ta iise bóòè, a ko Gam ka q'ano-q'ano tcáóè, a ta a Gam ka x'ámá tcg'òóèa. ³¹ Gaa domkaga i ncëeta ma góásea hãa a ko máá: “Eë c'ëm khòè ba dqòm kg'oana ba méém X'aiga ba dqòm,” témée.

2

Jeso Krestem xgàùèa hãa di tchõà ne

¹ Tíí qõe ga tuè, ãer kò hàà cgae tu u, kar kò táá t'õè-t'õèèa kg'uian cgoa hàà cgae tu u, kana tc'ëegan cgoa, ncëer kò ko hàà chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ka bìrí tu u ka. ² Bìrìsear kò hãa, Jeso Krestem ncëe xgàùèa hãam ka cúír gha tc'ëe-tc'ëese a bìrí tu u sa khama. ³ A ra a kò kg'amkan hëé, q'áðan

hěé naka kaisa cgùruan hěéthěé cgoa hàà cgae tu u. ⁴ Tiri kg'uian hěé naka xгаа-xgaan hěéthěéa kò khòè ne di kg'uian tc'ěegan di tama a, ncěe khòè ne ko kúrú ne thamkase tc'ěea kabí i, igaba i kò Tcom-tcomsam Tc'ěem di qarian x'ái, ⁵ nxãasega i gha gatu di dtcòmàn táá khòèan di tc'ěegan koe hãa, igaba Nqarim di qarian koe hãa ka.

Q'ãa di tc'ěean Nqarim di i

⁶ Gatà i ii, igaba xae ko ãe dtcòmàn koe q'amà hãa ne koe tc'ěean di kg'uian kg'ui, ncěe tc'ěea ne ncěem nqõóm di tama, kana tc'ãà-cookg'ai xu ncěem nqõóm di xu di tama a, ncěe ko hàà kaàkaguè xu. ⁷ Igaba xae ko Nqarim di tc'ěean ncěe c'ùùsea, a chómsea hãa ka kg'ui. Nqõóm qanega kúrúè tamas cookg'ai koem kò Nqari ba bóòà tcg'òóa, ncěes tc'ěe sam gha máà ta a sa, Gam di x'áàn koe ta gha nxãasega hãa ka. ⁸ Táá i kò cúí tc'ãà-cookg'aian ncěem nqõóm di ga ncěes gùù sa kóma q'ãa. Kóma i kò q'ana hãa, ne i ga kò x'áàn dim X'aiga ba táá xgàua khama. ⁹ Igaba ncěe i ma góásea, a ko máá:

“Cúím tcgáím ga ba bóò zi ta ga hãa,
me cúím tceem ga ba kóm zi ta ga hãa,
zi cúís tcáós koe ga tcãà ta ga hãa,

gazi gùù zi ãem Nqari ba

ẽe ncàm Mea hãa ne
kg'ónòà máána hãa zi,”

témèè khamaga ma. ¹⁰ Igabam ko Nqari ba Tcom-tcomsam Tc'ěem koe guu a ncěe zi gùù zi nxàea tcg'òóa máá ta a.

Tcom-tcomsam Tc'ěe ba ko wèè zi gùù zi qaara tcg'òó khama, ãe chómsea zi gùù zi Nqarim di zi hěéthěé e. ¹¹ Ndakam khòè ba c'ěem khòèm tc'ěe

q'oo koe hãa sa q'anaa? Gaam khòem dim tc'ëem cúí ba q'ana. Gatà iim dàòm kam cúím khòem ga ba Nqarim tc'ëea hãa sa c'úua, Nqarim dim Tc'ëem oose. ¹² Nqõóm di tc'ëe-kg'áran ta máàè ta ga hãa, igabaga ta Nqarim koe guuam Tc'ëe ba máàèa, nxãasega ta gha Nqarim máà taà zi gúù zi bóòà q'ãa ka. ¹³ Ta ko nxãa zi ka kg'ui, khòèan di tc'ëegan ka ta xгаа-xгааèa kg'uian cgoa tamase, igaba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka ta xгаа-xгааèa kg'uian cgoa, a ta a ko Tcom-tcomsam Tc'ëem di tseeguan kg'uia tchàno-tchano, ãe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ne koe. ¹⁴ Khòèm ãe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úú tama ba Nqarim dim Tc'ëem di zi gúù zi cgoa xg'ae tama, gaam koe zi cg'ãa-cg'ana di zi i khama. Me gataga kgoana naka bóòà q'ãa zi tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cúí zi ko bóòà tcg'òòè khama. ¹⁵ Khòèm ncëe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ba ko wèé zi gúù zi qãèse bóòà tcg'òò, igabagam gabá khòè ne c'ëe ne ka bóòè naka nxàèè tama.

¹⁶ “Dii ba nxãakamaga X'aigam *Nqarim* di tc'ëean q'ana hãa,

a ga tchàno-tchano Me?”

Igabaga ta gatá Krestem di tc'ëean úúa.

3

Jeso Krestem ka, sixae ka tamase

¹ Tíí qõe ga tuè, táá ra kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u, igaba ra kò nqõóm di ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u - Krestem koe cg'aré ne cóá ne khama ma. ² Bíian ra kò kg'áakagu tu u, a ra a kò táá qari tc'õoan máà tu u, tc'ãò o tama tu kò hãa khama, ncëe tu qanega ma tc'ãò o tama khamaga ma. ³ Ncëes noosega tu

qanega nqõóm di tu u, qanega i tauan hěé naka mēékuan hěéthěé xg'aekua tu koe hãa khama, ka tua nqõóm di tu tama tua? Nqõóm di ne khòè ne ko hěé khama tu gáé hěé tama? ⁴ Ncèè c'èem khòèm kòo máá: “Paulo bar ko xùri,” témé, me c'èe ba máá: “Apolose bar ko xùri,” témé, ne tua nqõóm di ne khòè ne ko hěé khama hěé tama?

⁵ Kháé ba nxãaska Apolose ba díi baà? Me Paulo ba díi baà? Ncèe kg'ama tsam hùì-kg'ao tsam m ka, sitsam koe tu ko guu a dtcòm tsam, ncèem ma X'aiga ba ma wèéa tsam ga ma tsééan máàna hãa khamaga ma. ⁶ Tíí ra kò xhárà, me kò Apolose *xháràn* kg'áàkagu, igabam kò Nqari ba kaikagu u. ⁷ Gaa domkagam èe ko xhárà ba, kana ko *xháràn* kg'áàkagu ba gúù cgáé tama, igabam Nqarim cúí ba cgáé Me e, ncèe ko gúù zi kaikagu ba. ⁸ Khòèm èe ko xhárà ba hěé naka èe ko *xháràn* kg'áàkagu ba hěéthěé tsara cúís tséé sa úúa, a tsara a gha wèéa tsara ga surutaè, èe tsara ma gatsara dis tséé sa ma kúrúa hãa khamaga ma. ⁹ Nqarim cgoa ko tsééa xg'ae tsam khòè tsam m khama, gata Nqarim di tu xhárà tu u, a Nqarim di tu nquu tu u.

¹⁰ Nqarim máà tea cgómkuan kar kò tc'èegam tshào-kg'aom khama ma tshoa-tshoa sa tshào, me ko c'èem khòè ba tc'amkg'aia sa koe tshào. Igaba méém wèém khòè ba q'òésea hãa, ntam ko ma tc'amkg'aia sa koe tshào sa. ¹¹ Cúím khòèm ga ba káà me e khama, tshoa-tshoa sa ga tshào ba, ncèe nxãakamaga tshàoèas téé-q'oo koe, ncèe Jeso Krete ba ii sa. ¹² Dùútsa gúùs wèés èe khòèm ga ko tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe tshào cgoa sa: a gauta di saa, a selefera di saa, a t'òè nxõán di saa, a hì di saa, a dcãa di saa, kana tc'áà di saa ga igaba, ¹³ wèém

khòem dis tséé sa gha hàà qǎèse bóòse, *Jesom ko hàà kabisem* cámi ba gha x'ái si khama, si gha c'ee sa wèém khòem dis tséé sa tcg'òó, a gha kúrúá bóò *dúútsa tséé si i sa*. ¹⁴Ncèè c'èem khòem tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe kúrúas tséés kò ko c'ees koe guu a kg'òèase tcg'oa nem gha surutaè. ¹⁵Ncèè c'èem khòem di tsééan kò dàòà cg'òòè nem gha kaisas xháés koe tcǎà, igabam gha gabá kgoaraè, c'ee ba gǎá a nqáéa hǎam khòem khama ma.

¹⁶C'úúa tu gǎé hǎa Nqarim di tu còrè-nquu tu u sa, me Nqarim dim Tc'èe ba gatu koe x'ǎèa sa? ¹⁷Ncèè c'èem khòem kò Nqarim dim còrè-nquu ba cg'òò nem gha Nqari ba cg'òò me, Nqarim dim còrè-nquu ba tcom-tcomsa me e khama, tu gatu gaam còrè-nquum ga me e.

¹⁸Táá méém cúim khòem ga ba qǎe-qaese guu. Ncèè c'èem khòem kò gatu xg'aeku koe tc'èea máá, nqǒómkg'ai koem tc'èega me e ta tc'èea ne méém “kǎà tc'èe” ba ii naka baa gha nxǎasega tc'èega ba ii. ¹⁹Ncèem nqǒóm di tc'èega nea Nqarim tcgái q'oo koe kǎà hùì i khama. Góásea i hǎa a ko máá: “*Nqari ba* ko èe tc'èega ne gane di kǎan koe qgóó,” téméè khama. ²⁰I ko gaia máá: “X'aigam *Nqari* ba tc'èega ne di tc'èe-kg'áman q'ana hǎa, kǎà hùì i sa,” téméè. ²¹Gaa domkaga méé i cúí khòè ga táá c'èe khòéan koe bóòse guu. Wèé zi gúù zia gatu di zi i ke, ²²Paulor ga ii igaba, kana Apolosem ga ii igaba, kana Peterem* ga ii igaba, kana nqǒóm ga ii igaba, kana kg'òès ga ii igaba, kana x'oos ga ii igaba, kana ncèeskaga ko kúrúse zi gúù zi ga ii igaba, kana hààko x'aè ka ko hàà kúrúse zi gúù zi

* **3:22:** Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

ga ii igaba; wèé zi ãe zia gatu di zi i. ²³ Tu gatu Krestem di tu u, Me Kreste ba Nqarim di Me e.

4

Krestem di xae tsée-kg'ao xae e, ke xùri xae e

¹ Khòèan méé i Krestem di xae tsée-kg'ao xae khama ma qgóó xae e, ncèe chómsea zi gùu zi Nqarim di zi ko q'òé a ko xгаа-xгаа xae. ² Tsée-kg'ao koe ko kái-kg'aise qaases gùu sa tcommè méém si i. ³ Igaba tíi ka kaisase cg'arés gùu si i, gatu ka xgàràè sa, kana khòèan dis qhàis ka igabaga, tíi igabar tíi ka xgàrase tama khama. ⁴ Cg'ãès gùùs kúrúar hãa sar tc'èe-tc'èese tama, igabas nxãa sa kúrú te nakar tchàno tama. X'aigam cúí Me e ncèe ko xgàra te ba. ⁵ Gaa domka méé tu táá xgàra guu nxará tòòèam x'aèm cookg'ai koe, X'aigam hàà tamas cookg'ai koe. Ncèe gha hàà ntcùuan q'oo koe chómsea zi gùu zi x'ààn koe óá ba, a ba a gha tcáós q'oo koe hàna zi x'ái. Me gha nxãaska wèém khòè ba Nqarim koe guua dqomkuan hòò.

⁶ Tíi qõe ga tuè, gatu domka tsam Apolosea tsam ncèe zi gùu zi tséekagua, kg'uim ko méé sa tu gha nxãasega sitsam koe xгаа-xгааase ka, ncèem ko máá: “Táá goásea tãe sa tsáá guu,” témé ka. Nxãaska tu cuiskaga c'èem khòè ba tcom naka c'èe ba ntcoea hãa tite. ⁷ C'èe ne ka cgáése kúrú tua ba dìi baa? Dùú sa tu úúa, máàè tama tu kò hãa sa? Ncèè máàè sia tu kò hãa, ne tu ko dùús domka máàkus tama si i khama noose dqomsea máá?

⁸ Nxãakamaga tu wèés gùùs tc'èe tu ko sa úúa hãa na! A tu a nxãakamaga qguà! X'aiga tu u, sixae x'aiga tamase ga! X'aiga tu u ga kò ii, xae ga kò

nxãasega gatu cgoa xg'ae a x'aiga ii! ⁹ Tíí ko bóò kam Nqari ba sixae x'áè úú-kg'ao xae khaokakas téé-q'oo sa máàna hãa, x'oo sa tóóa mááèa xu khóè xu khama ma, wèém nqóó ba tcgái tòó xaea hãa khama, moengelean ga hëé naka i khóèan ga hëéthëé e. ¹⁰ Krestem domka xae káà tc'ëe xae e, tu gatu Krestem koe tc'ëega tu u! Kg'amka xae e, tu gatu qari tu u! Tcommèa tua, xae sixae tcommè tama! ¹¹ Ncëes noosega xae ko xàbà a ko cáím, a ncòbèan hanaa, a ko xgáèè, a x'ãè-q'ooan úú tama. ¹² Qómse xae ko tshàua xae cgoa tséé. Khóèan kò ko sixae ka cg'ãè gúúan nxàe ne xae ko ts'ee-ts'eekg'ai i. Eë xae ko xgàràè ne xae ko qari-qari-tcaoa máá a. ¹³ Ncèè ntcoèè xae kòo ne xae ko qãèse xqa. Ncëem nqóóm di cg'urian xae kúrúèa, a ncëes noosega ko wèèa ne kaga tcg'óbéan khama ma bóòè.

¹⁴ Ncëes gúù sar sau-cgaekagu tu ur gha ka góá tama, igaba tchàno-tchano tu ur gha ka a, tiri tu cóá tu ncàm-ncamsa tu iise. ¹⁵ Eëta tu ga ma 10,000 khóèan Krestem koe ko kòre tu u úúa hãa igaba tu kái xu xòò xu úú tama, qãè tchòàn koer kò guu a Jeso Krestem koe ábà tu u khama. ¹⁶ Gaa domka ra ko dtcàrà tu u, sere te tu gha sa. ¹⁷ Ncëes gúùs domkar tirim cóám Timoteo ba, ncëe X'aigam koe ncàm-ncamsa a tcom-tcomsa ba, gatu koe tsééa úúa. Tiri kg'òè-kg'áman Jeso Krestem di koe gha tc'ëe-tc'ëe tu u ba, ncëer ko ma wèés kerekes koe ma wèé za xгаа-xгаа a khamaga ma.

¹⁸ Gatu ka c'ëe ne tc'ëea máá, hàà ra tite, ta tc'ëea, khama ne ko bóò-boose. ¹⁹ Igabagar gha qháése hàà cgae tu u, X'aigam *Nqarim* kò tc'ëe ne, ëe ko bóò-boose ne di kg'uiian hàà qaa ka tamase, igaba hàà gane di qarian qaa ka. ²⁰ Nqarim di x'aia nea

kg'ui di tama a, a qari di i khama. ²¹ Dùú sa tu ko tc'ëe? Tsám cgoa ra gha hàà cgae tu u, kana ncàmkuàn hëé naka kgàeam tc'ëem cgoa hëéthhëéa?

**Séèkuan di x'áè-kg'ama ne naka
x'áé-q'oos di kg'òè-kg'áma ne (5-7)**

5

Cg'ára ne kerekes di ne koe

¹ Gatu xg'aeku koe i cg'arán hãa sa tseegukaga nxàeèa hãa, cg'arán ncëe dtcòm-kg'ao tama ne koe kúrúse tama a, ncëe khóem ko gam ka xòom dis khóès cgoa xóé e. ² Igaba tu ko *qanega* bód-boose! A tu a tshúù-tcaose kg'ae ta ga hãa. Gaam ãe ncëes gúù sa kúrúá hãa ba méém gatu xg'aeku koe séèa tcg'òóè! ³ Eëta i ga ma tc'ároa te gatu xg'aeku koe káà a, igabagam tirim tc'ëe ba gatu cgoa hãa. Ra ncëes gúù sa kúrúá hãa ba nxãakamaga xgàraku sa tcg'òóá máána hãa, hàna kò hãam khóem khamaga ma, ⁴ gatá dim X'aigam Jesom dim cg'òem koe tu kò xg'aea hãa koe, me tirim tc'ëe ba gatu cgoa hãase, i gatá dim X'aigam Jesom di qarian hãa cgoa tua, ⁵ ncëem khóè ba satana ba máà, naka i gam di cg'áè cauan kaàkaguè, nakam gha nxãasega gam dim tc'ëe ba X'aigam dim cáám ka kgoaraè.

⁶ Gatu di dqòmse ne qãè tama. C'úúà tu gáé hãa, cg'aré péré gãé-gãe ne ko wèés péré sa gãekagu sa? ⁷ Xg'aàra tcg'òó *cg'uria tu ncëe* ncíí péré gãe-gãean di i, naka tua gha nxãasega kaba tu péré tu ii, nxãakamaga tu *péré tu péré gãé-gãe* úú tamás pérés di tu u ke, Me gataga gatá dim Ghùu-coam Paseka di ba, ncëe Kreste ii ba, dàà-máákus di iise úúèa hãa khama. ⁸ Ke tu hàà naka ta kòè sa kúrú, cg'urian

hěé naka cg'ãèan hěéthěé di péré gãé-gãean ncìi cgoa tamase, igaba péré gãé-gãe úú tamas pérés cgoa, péréan ncěe tcom-tcomsa, a tseegu di i.

⁹ Tcgāyas tiris góár kò máá tu us koer góáa hãa, táá méé tu cg'áràn ko kúrú khòèan cgoa xg'ae-xg'aese sa. ¹⁰ Ncěes gúù sar ko méé kar máá, táá méé tu cg'árés kaga ncěem nqõóm di ne cg'árà-kg'ao ne, kana hoà-hoànasen-tcáóko ne, kana ts'ãà-kg'ao ne, kana kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ne cgoa xg'ae guu, témé tama. Nxãaska méé tu ncěem nqõóm koe tcg'oa si i gha ii khama. ¹¹ Igaba ra ko ncěeska góá máá tu u a ko máá: “Táá méé tu wèém ěe ko dtcòm-kg'ao ka tciise igaba cg'árà-kg'ao ba, kana hoà-hoànasen-tcáóko ba, kana kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ba, kana c'amku-kg'ao ba, kana kg'áà-kg'ao ba, kana ts'ãà-kg'aom cgoa xg'ae guu. Eěta iim khòèm cgoa táá tc'óó ga hěé guu,” témé.

¹² Dùúska ra ga ko kerekes ka tchàa za hàna ne xgàraa máá? Kerekes q'oo di ne tama ne gáé ncěe tu ga ko xgàra ne? ¹³ Nqari ba ko ěe tchàa za hàna ne xgàra. “Ke cg'ãè caum khòè ba gatu xg'aeku koe xhàigu.”

6

Dtcòm-kg'ao ne di chìbi-chibikuan ne

¹ Ncěe gatu ka c'ěem kò c'ěem cgoa kómku tama, ne ba ga kgoara tcáó a ěe dtcòm tama ne* cookg'ai koe séè a úú me, síí ne gha xgàra me ka, Nqarim di ne khòè ne koem gha úú me khama ii x'aè ka?

² C'úùa tua Nqarim di ne khòè ne gha c'ěem cáń ka

* **6:1:** dtcòm tama ne - Gerika sa ko máá: “tchàno tama ne,” témé.

nqõó ba xgàra sa? Ncèè nqõó ba tu kò ko xgàra ne tu gáé cg'aré chìbian ga kgoana naka xgàra hãa tite? ³ C'úua tu gáé hãa moengelean ta gha xgàra sa? Ncèè gatà i kò ii ne ta ko kgoana a ncèes kg'òès di zi gùu zi xgàra. ⁴ Kháé nxãaska, ncèè ntcoekuan ncèes kg'òès di tu kò úua ne tu ko dùús domka kerekes ka nqãaka hãa ne khòè ne koe úu ana máá? ⁵ Ncèe gúua ner ko sau-cgaekagu tu ur gha ka nxàe. Gatu xg'aeku koe i gáé cúí khòè tc'èega ga káàa, ncèe gha dtcòm-kg'ao ne xg'aeku koe hàna zi kómku tama zi xgàra a? ⁶ Igaba ncèes gúús téé-q'oo koem ko dtcòm-kg'ao ba gam khama ma dtcòm-kg'ao ba séè a qhàis koe úu, a ncèe sa dtcòm-kg'ao tama ne cookg'ai koe kúrú!

⁷ Ncèeta ii zi chìbi-chibiku zi gatu xg'aeku koe hàna zia ko x'ái, tààèa tu hãa sa. Qãè i gáé tite, ncèe gatu kò ko c'èe ne khòè ne ka chìbi bóòè ne? Qãè i gáé tite gatu kò ko kààè ne? ⁸ Igaba tu ko gatu c'èe ne chìbi bóò, a ko khòèan kàa, a ko ncèe zi gùu zi gatu ka qõese ga ne koe kúrú!

⁹ C'úua tu gáé hãa èe cg'ãè cau nea Nqarim di x'aian q'òò tite sa? Táá qàe-qaeè guu: gane èe cg'áràn ko kúrú ne hëé naka kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ne hëé naka dxùukg'ai di séèkuan ko kúrú ne hëé naka x'ámáguse ko xu khòè xu hëé naka gaxu khama kg'áo xu cgoa ko xóé xu hëé, ¹⁰ naka ts'ãà-kg'ao ne hëé naka hõa-hõanan-tcáóa ne hëé naka kg'àa-kg'ao ne hëé naka ntcoe-kg'ao ne hëé, naka xaù-kg'ao ne hëéthëéa cuiskaga Nqarim di x'aian q'òò hãa tite. ¹¹ Gatu ka c'èe ne kò ncèeta ga ii, igabaga tu kò *chìbia tu koe* q'ano-qanoè, a tu a ko séèa tcg'óó a cúía tòòè, Nqarim di tu gha ii ka, a kò X'aigam Jeso Krestem dim cg'òèm koe hëé naka

gatá dim Nqarim dim Tc'ëem koe hëéthhëé tchàno tu iise bóòè.

Nqari ba tc'árom koe hëé naka tc'ëem koe hëéthhëé dqom

¹² *C'ëem khóè ba ga máá:* “Wèés gúùs kúrú ra kgoara máàèa,” témé - igabagar *ko tíí máá*, wèés gúù sa hùian úúa hãa tama. “Wèés gúùs kúrú ra kgoara máàèa,” tar ga méé - igabaga ra cuiskaga cúí gúù kaga tcèè-tcereèa hãa tite. ¹³ *Gaicaram ga c'ëem khóè ba máá:* “Tc'òoa ne ncãàs di i, si ncãà sa tc'òoan di si i,” témé. Igabam gha Nqari ba wééan ga kaàkagu. Tc'áró ba cg'áràn domka hãa tama, igabam X'aigam domka hàna, Me X'aiga ba tc'árom di Me e. ¹⁴ Nqari ba X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia, a ba a gha qaria ba cgoa gatá igaba thëé ghùì ta a.

¹⁵ C'úua tu gáé hãa, tc'ároa tua Krestem di zi xòè zi i sa? Ka ra gha kháé nxãaska Krestem di zi xòè zi sée a cg'árà-kg'aos di zi cgoa xg'ae-xg'ae? Cuiskaga a! ¹⁶ C'úua tu gáé hãa, èe ko cg'árà-kg'aos cgoa xg'ae-xg'aese ba gaas cgoa cúím tc'áró me e sa? Ncëeta i ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góáèa: “Càma ne gha cúím tc'áró ba ii,” téméèa khama. ¹⁷ Igaba gaam èe ko X'aigam cgoa xg'ae-xg'aese ba gha X'aigam cgoa Tc'ëem koe cúí ii.

¹⁸ Cg'áràn bèè! Wèé chìbian c'ëe, ncëe khóèan ka ko kúrúè nea tc'árom koe kúrúè tama, igaba gaam èe ko cg'áràn kúrú ba ko gam dim tc'árom koe kúrú u. ¹⁹ C'úua tua, gatu di tc'ároa nea Tcom-tcomsam Tc'ëem dim tempele me e sa, ncëe gatu koe hàna ba, ncëe tu Nqarim ka máàèa ba, tu gatu q'òòse tama sa? ²⁰ Nqari ba kaiase suruta máá tua, ke tc'ároa tu cgoa Nqari ba dqom.

7

Séèku sa

¹ Ncēeska gùù zi ãe tu góáa hãa zi ka: khòem ka i qãe e, táá méém khòe sa sèe sa. ² Igaba cg'áràn ncēe kái domka méém wèém khòe ba gam dis khòe sa úúa, nakas wèes khòe sa gas dim khòe ba úúa. ³ Khòe ba méém gam dis khòes ko tc'ẽe sa máà si, nakas gataga thèe khòe sa gas dim khòem ko tc'ẽe sa máà me. ⁴ Khòe sa gas di tc'áróan koe qari úú tama, gas dim khòem oose, me gataga thèe khòe ba gam di tc'áróan koe qari úú tama, dxàeses oose. ⁵ Táá xóe cgoakuan cèe cgaeku guu. Igaba còrèan koe máàsean domka khao kò gatà hẽe kg'oana ne méé khao dtcòmku naka xòm x'aè-coa q'oo koe gatà hẽe, naka khaoa gaia xg'ae, nakam nxãasega satana ba táá kúrúá bòò khao o guu gakhao di qgóóse úú taman domka. ⁶ Ncēea tíí tc'ẽea si i, khamar bìrí tu u tama gatà tu gha hẽe sa. ⁷ Tc'ẽe ra kòò, wèém khòem ga kò tíí khama ii sa, igabam wèém khòe ba Nqarim koe guu a tãákase máàèa hãa. C'ẽe ba gam di sa úúa, me c'ẽe ba c'ẽe sa úúa.

⁸ Ncēeskar ko sèe tama khòean hẽe naka dxàe-ntcõan hẽethèe ka máá: Kg'ama hẽea ne qãe e, sèe tamase, ncēer tíí hẽea khama, témé. ⁹ Igabaga ncèe qgóóse tama ne kò hãa ne méé ne sèe, sèe sa cgáé si i ke, kg'ama hãa a ncóóan ka.

¹⁰ Eẽ sèea hãa ner ko ncēe x'áèan máà, tíí ka tamase igaba X'aigam koe guu a: khòe sa méés gas dim khòe ba táá aagu guu. ¹¹ Igabaga ncèe aagu mes kò ko ne méés kg'ama hẽe sèe tamase, kana nxãaska tòókuan kúrú xg'aekua khara koe. Gataga méém khòe ba thèe gam dis khòe sa táá aagu guu.

12 Igaba ncēea tíi ko c'ēe ne ka méé ga a, X'aigam ka tamase: Ncēē c'ēm dtcòm-kg'aom kò dtcòm-kg'ao tamas khòè sa úúa, si ko x'ǎè cgoa ba tc'ēe ne méém táá aagu si guu. 13 Si kò gataga thēé khòè sa dtcòm-kg'ao tamam khòè ba úúa hãa, me ko x'ǎè cgoa sa tc'ēe ne méés táá aagu me. 14 Khòèm ēe dtcòm tama ba nxāakamaga gam dis khòès *di dtcòm*an koe guu a q'anokaguèa hãa, si gataga khòès ēe dtcòm tama sa nxāakamaga gas dim khòèm *di dtcòm*an koe guu a q'anokaguèa hãa khama. Ncēeta i kò ii tama ne i ga kò gatu di cóán q'ano tama, igaba i ncēeta ii domka i ncēska cóáa tu q'anokaguèa hãa. 15 Igabaga i kò c'ēe-kq'áia khara ēe dtcòm tama a qōò kg'oana ne méé i guuè naka qōò. Dtcòmà hãam khòè ba kana dtcòmà hãas khòès igabagas ēeta ii zi qgài zi koe xgàè-kq'ammè tama. Tòókuan tu gha úú kam Nqari ba tcii tua khama. 16 Nta si ma q'ana, khòè seè, sarim khòè ba si gha kgoara sa? Kana tsi ntama q'ana, khòè tseè, tsaris khòè sa tsi gha kgoara sa?

17 Wèém khòè ba méém ēem ma X'aiga ba máà mea khama ma kg'ōè naka ēem ma Nqari ba tcii mea khama hēéthēé e. Ncēea wèé zi kereke zi koe tirim x'áem ga me e. 18 A khòè ba kò kg'aiga q'ǎe nqāa-qgai khòoèa ēem ko tciiè x'aè ka? Táá méém q'ǎe nqāa-qgai khòoèm gha sa qaa guu. A khòè ba kò q'ǎe nqāa-qgai khòèè tama ēem kò tciiè ka? Táá méém q'ǎe nqāa-qgai khòoku sa qaa guu. 19 Q'ǎe nqāa-qgai khòoku sa gúù cgáés tama si i, si gataga thēé q'ǎe nqāa-qgai khòèè tama sa gúù cgáés tama si i, igabaga cgáés gúù sa Nqarim di x'ǎè-kq'áman qgóóa qari si i. 20 Wèém khòè ba méém ēem kò Nqari ba tcii mea kam kò hàna hãas téé-

q'oos koe hãa. ²¹ Qãà tsia kò ii ãe tsi kòo tciìe ka? Táá hãe nakas nxãa sa ntcãa-ntcãa tsi guu. Igabaga kgoarasean dim x'aè ba tsi kòo hòe ne, tséékagu me. ²² Gaam ãe kò qãà ii, ãem ko X'aiga ba tcii me ka ba X'aigam dim khóem kgoarasea hãa me e, me gataga gaam ãe kò kgoarasea hãa ãem ko tciìem ka, ba Krestem dim qãà me e ke. ²³ Nqari ba kaisase suruta máá tua hãa, ke táá khóean di qãan kúrú guu. ²⁴ Tíí qõe ga tuè, wèem khóe ba méem ãem kò Nqari ba tcii me kam kò hãas téé-q'oos koe Nqarim cgoa hãa.

Khóean ãe séè tama a

²⁵ Ncëeska, séè tama ne khóe ne ka. X'aigam koe guua hãa x'áèa ner úú tama, igabagar ko ncëe tíí tc'ëea hãa sa birí tu u, X'aigam di thõò-xama-máákuan ka tcom-tcomsar khóe ra iise. ²⁶ Ncëem x'aèm q'oo koer hàna zi tcabà zi domkar tc'ëea máá, qãe e khóem gha ãem ii khama ma ii sa, ta tc'ëea. ²⁷ Khóe sa tsi kò úúa ne, táá aagu si tsi gha sa tc'ëe guu, a ncëe khóe sa tsi kò úú tama ne, táá khóe sa tsi gha séè sa tc'ëe guu. ²⁸ Igabaga séè tsi kò ko ne tsi chibi kúrú tama, gataga ncëe qanega xóe cgoaè tamas khóes kò ko séè nes chibi kúrú tama. Igaba ãe ko séè ne gha kái zi tcabà zi gaas kg'õès di zi koe tcãa, ra ncëe zi tcabà zi koe tcg'òó tu u kg'oana.

²⁹ Tíí qõe ga tuè, méer ko sa ncëe si i: *X'aigam ko hàà* x'áèa nea cúu u. Ncëe koe guus ka méé xu ãe khóe zi séèa hãa xu, úú zi tama khama ma hãa; ³⁰ gataga méé ne ãe ko kg'ae ne kg'ae tama khama ma hãa; naka ne ãe qãe-tcaoa hãa ne, qãe-tcao tama khama ma hãa; naka ne ãe ko x'ámá ne, gúùn ãea gane di tama khama ma hãa; ³¹ ãe ko nqõóm di zi

gùù zi tséékagu ne méé ne gataga kaisase gazi koe tséé tama khama ma hãa, ncēm nqõó ba ko ncēm kámám ka chõò ke.

³² Káise tc'ēe-tc'ēsean koe tu gha kgoarasea hãa sar ko tc'ēe. Séè tamam khòè ba X'aigam di zi gùù zi koe tcãà tc'ēea, X'aiga bam ga ma qãè-tcaokagus koe. ³³ Igaba ēe séèa hãam khòè ba nqõóm di zi gùù zi koe tcãà tc'ēea, gam dis khòè sam ga ma qãè-tcaokagus koe - ³⁴ i tc'ēe-kg'árna ba q'aa-q'aasea. Khòès ēe séèè ta ga hãa sa kana kg'áo-khoe cgoa qanega xóé tamas khòè sa X'aigam di zi gùù zi koe tcãà tc'ēea, nxãasegas gha tc'áróa sa hēè naka tc'ēea sa hēéthéé koe X'aigam koe tcom-tcomsa ii ka. Igaba khòès ēe séèa hãa sa nqõóm di zi gùù zi koe tcãà tc'ēea, gas dim khòè bas ga ma qãè-tcaokagus koe. ³⁵ Ncēe gúùa ner ko hùia tu domka nxàe, xgàè-kg'am tu u tamase, igaba tu gha tchànóm dàòm koe kg'òè ka, a tu a X'aigam koe x'ãè a táá wèé za séèa tòòè.

³⁶ Ncēè khòèm kò tc'ēea máá, ēem séèkuan nqòòkagua hãas dxàe-coas qanega xóé cgoaè tama sa séèan kam qãès gùù sa kúrú tama, ta tc'ēea, igabagam kò tcáóa ba q'oo koe kaisase ncàm sia a qgóósean ga úú tama ne méém guuè naka ba ēem tc'ēea hãa sa kúrú naka baa séè si, tshúùs gùù sam gha kúrú tama ke. ³⁷ Igaba khòèm ēe tcáóa ba q'oo koe kgàea a tcomsea ba, c'ēe gùù kaga chùìè tama ba, igaba ēem tc'ēea a kúrú kg'oana hãas koe qgóósea hãa ba, qanega xóé cgoaè tamas khòè sam séè tite sa bìrisea hãa ba, nxãa ba ko qãès gùù sa kúrú. ³⁸ Khama nxãaska ēe ko qanega xóé cgoaè tamas khòè sa séè ba ko qãès gùù sa kúrú, igabaga ēe séè tama ba ko kaisase cgáés gùù sa kúrú.

³⁹ Khòè sa x'áèan dòm q'oo koe hãa, gas dim khòèm kg'òèa hãas noose. Igabaga ãem ko gas dim khòè ba x'óó nes tc'ëes kom khòè ba séèan koe kgoarasea hãa, igabaga méém X'aigam di ba ii. ⁴⁰ Tíi ko bóò kas gha kaisase qãè-tcaoa, séèè tamases kò hãa ne. Ra gataga tc'ëea máá, tíi igabagar thëe Nqarim dim Tc'ëe ba úúa hãa, ta tc'ëea.

Dtcòm-kg'ao ne hëé naka dtcòm-kg'ao tama ne hëéthëé e (8–10)

8

Kúrua mááseèa nqàrian ko máàè tc'òoa ne

¹ Ncëeska, kúrua mááseèa hãa nqàrian ko máàè tc'òoan dim *kg'uim dim xoa ba*: Q'ana ta hãa, wèéa ta ga q'ãan di tc'ëean úúa hãa sa. Q'ãan di tc'ëea ne ko kúru ta a ta bóò-boose, igabagas ko ncàmku sa tshàoa ghùì ta a. ² Khòèm ãe tc'ëea máá, c'ëe gúùm q'ana hãa, ta tc'ëea ba qanega cúí gúù ga q'ãa tama, ãem ga kò ma q'ãa ana hãa khama. ³ Igabaga khòèm ãe Nqari ba ncàma ba Nqarim ka q'ãaèa.

⁴ Khama ncëeska, kúrua mááseèa hãa nqàrian ko máàè tc'òoan tc'òós ka: Q'ana ta hãa, kúrua mááseèa hãa nqària nea nqòómkg'ai koe cg'ãa-cg'ana a sa, i gataga c'ëe nqàri káà a, igabam cúím Nqari ba hàna. ⁵ Nxãata i ma kái nqàrian nqarikg'ai koe hëé kana nqòómkg'ai koe hëéthëé hàna igaba - ncëe i tseeguan kaga ma kái “nqàrian” hëé naka “x'aigan” hëéthëé ma hàna khamaga ma, ⁶ igabam gatá ka cúím Nqari ba hàna, Xòò ba, ncëe wèé zi gúù zi kúrua hãa ba, ta Gam ka kg'òèa ba, naka cúím X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé e, ncëe wèé

zi gúù zi Gam koe guu a kúrúèa ba, ncêe Gam ka ta kg'òèa ba.

⁷ Ncêes gúù sa wèe khòè koe q'ãase tama. Igabaga ne c'êe ne khòè ne qanega tc'êea máá, kúrúa mááseèa hãa nqári ne kg'òèa, ta tc'êea. Gaa domkaga ne tc'êea máá, kúrúa mááseèa hãa nqárian di tc'òoa ne ko tc'òòè, ta tc'êea. I ncêem dàòm ka gane di tcáóan nxãakamaga cg'uri-cg'urièa, kg'amka a khama. ⁸ Igaba tc'òoa nea Nqarim koe cúù-cuu ta a tama. Tc'òó ta ga ko kana ta ga tc'òó tama igaba ta cgáé tama.

⁹ Q'ana méé tu hãa naka táá gatu di kgoarasean tséékagu naka êe kg'amka ne kúrú naka ne chìbian koe tcãà guu. ¹⁰ Ncèè c'êem khòèm tcáóa ba koe kg'amkam kò ko tsáá tc'êega tsi bóò, tsi ko kúrúa mááseèa hãa nqárian dim còrè-nquum koe tc'òó, ne sa nxãa sa ghùì tcáó me nakam kúrúa mááseèa hãa nqárian di tc'òoan tc'òó tite? ¹¹ Me gha ncêem dàòm ka kg'amkam qòem tsari ba, ncêe Krestem gaam domka x'óóa hãa ba, nxãa ba gha tsari “tc'êegan” ka cg'òòè. ¹² Eẽ tu kò kg'amka tcáóan gatu ka qòese ga ne di thòò-thòò, a ko gatu ka qòese ga ne koe chìbian kúrú, ne tu ko ncêem dàòm ka Krestem koe chìbian kúrú. ¹³ Khama, ncèè tc'òoan kò ko tíí qòe ba kúrú me ko chìbian koe tcãà ner gaicara chòò tamase kg'òóan kg'ooa hãa tite, nxãasegar gha chìbian koe táá tcãà me ka.

9

X'áè úú-kg'aom di kgoarasease hãa ne

¹ Kgoarasea tama ra gáé hãa? X'áè úú-kg'ao ra tama ra gáé? Qanega ra gáé gatá dim X'aigam Jeso ba bóò ta ga hãa? Tiri tsééan X'aigam koer kúrúa

hãa koe tu gáé guu tama? ² Eẽtar ga ma c'ẽe ne koe x'áè úú-kg'ao ra tama ra a, igabagar tseeguan kaga gatu koe x'áè úú-kg'ao ra a! Tu gatu X'aigam koe tiri tu x'ái tu u, x'áè úú-kg'ao ra ii di tu khama.

³ Eẽ tshúù xòèa te ko qaa ne koer gha ncèèa mááse ncẽeta ma xõan ka: ⁴ Tc'õóan hẽé naka kg'áàn hẽéthẽé koe tsam gáé kgoarasea hãa tama? ⁵ Dtcòmà hãas khòè sa sèè a nxãas cgoa caatean koe tsam gáé kgoarasea hãa tama, ncẽe c'ẽe xu x'áè úú-kg'ao xu hẽé naka X'aigam *Jesom* ka qõesea xu hẽé naka Petere* ba hẽéthẽé xu ko hẽé khama ma? ⁶ Kana tíi hẽé naka Barenabase ba hẽéthẽé tsam cúí tsam méé tsam tséé naka kg'òèkaguses gúù saa? ⁷ Ndakam ncõo-kg'ao ba ko gam di tsééan koe suruta mááse? Díi ba ko kg'om xhárà ba xhárà a táá tc'áróa ba tc'óó? Díi ba ko piri zi kòre bîa zi kg'áà tamase?

⁸ Ncẽe zi gúù zi tíi tc'ẽe koe tcg'oa tama, a zi a ko thẽé Baebes kaga nxàèè. Tseegu tama raà? ⁹ Moshem di x'áèan koe i góásea khama a ko máá: “Ghòèm kò ko maberean náà gáí a ko dxòó ne méé tsi táá dxòóan cara me guu,” téméè. Nqari ba gáé kò ko ghòèm ka cúí tc'ẽe-tc'ẽese? ¹⁰ Gatá ka ba gáé kò kg'ui tama? Eè, gatá domka i ko góáèa hãa, xhárà-kg'ao ba méém nqòòan úúa hãase xhárà nakam náà gáí-kg'ao ba nqòòan úúa hãase náà gáí, gaan koe tsara gha kg'òèan hòè di i. ¹¹ *Eẽ xae ko qãè tchõàn birí tu u ka* xae kò Tcom-tcomsam Tc'ẽem di cgùrian gatu koe xhárà. Ka xae gáé nxãaska, gatu koe xae gha gúù zi tcuàan di qarian úú tama? ¹² Ncèè c'ẽe xu kò qarian úúa hãa ãeta ii hùian xu

* **9:5:** Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

gha gatu koe hòò di i, ne tsam gáé sitsam gane ka kaisa qarian úú tama gatu koe tsam ga hòò o di i?

Gatà i ii igaba tsam ncēe qarian tséékagu ta ga hãa. Igaba tsam ko kg'ama wèés gúù sa qáò tcáóan cgoa kúrú, nxãasega tsam gha táá Krestem di qãè tchõàn di xгаа-xgaan xgáè-kg'am ka. ¹³ C'úua tu gáé hãa ãe ko tempelem koe tséé xua ko gaxu di tc'õoan tempelem koe hòò sa, xu ko ãe ko altaram koe tséé xu ãe dàòà-máákus ko tcg'òòá mááèan koe gaxu di xòè-coan hòò sa? ¹⁴ Gatà iim dàòm cúim kam ko X'aigam *Nqari* ba x'áèan tcg'òò, ãe ko qãè tchõàn xгаа-xгаа xu méé xu gaxu di kg'õèan gaan koe hòò sa.

¹⁵ Igabagar ncēe qarian ka cúían ga tséékagu ta ga hãa. A ra a gataga kúrúa tu gha máá te zi di nqòòan úúa hãase ncēe zi gúù zi góá tama. Kg'ama ra ga x'óó, c'ẽem khóè ba guu nakam hàà tiris koase sa ntcoe ka tamase. ¹⁶ Qãè tchõà ner ko xгаа-xгаа domkar koasea hãa tite, kaisase ko tí koe qaases gúù si i khama. Cg'ãè i gha ii ncēe qãè tchõà ner kò xгаа-xгаа tama ne! ¹⁷ Ncēes gúù sar kò ko tí tc'ẽe koe guu a ko kúrú ner ga kò surutan qaa. Igabagar ko tí tc'ẽe koe guua hãa sa kúrú tama, a ra a ko kg'ama Nqarim máa tea tsééan kúrú. ¹⁸ Ka nxãaska ra gha dùútsa surutaku sa qaa? *Káà si i!* Gaa domka méér khóèan surutakagu tamase qãè tchõàn xгаа-xгаа. Naka ra táá tiri qarian qãè tchõàn xгаа-xгаа koe tséékagu guu.

¹⁹ Eẽtar ma kgoarasea, a c'ẽe khóè dir qãàr tama ra a, igaba ra kò wèém khóèm koe qãà ba kúrúse, nxãasegar gha kái ne khóè ne Nqarim koe kabi ka. ²⁰ Juta ne koer kò Jutam khama ma qgóóse, nxãasegar gha Juta ne Nqarim koe kabi ka. Ncēe

x'áèan dòm q'oo koe hàna ne koer kò tíí igaba x'áèan dòm q'oo koe hàna khama ma qgóóse, (ěetar ma x'áèan dòm q'oo koe hãa tama igaba), nxãasegar gha ěe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne Nqarim koe kabi ka. ²¹ Eě x'áèan úú tama ne koer kò x'áè úú tamam khama ma qgóóse, nxãasegar gha gane ěe x'áèan úú tama ne Nqarim koe kabi ka (ncěe sa máá, Nqarim di x'áèa ner komsana tama témé tama, Krestem di x'áèa ner ko komsana khama). ²² Eě kg'amka ne koer kò kg'amkam khama ma qgóóse, nxãasegar gha kg'amka ne Nqarim koe kabi ka. Wěés guú sar wěe khóèan koe kúrúsea, nxãasegar gha wěe zi qgái zi koe c'ěe ne ga kgoara ka. ²³ Wěe zi ncěe zir ko qãè tchõàn domka kúrú, nxãasegar gha qãè tchõàn di ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò ka.

²⁴ C'úua tu gáé hãa, qàròs di qgái koe i ko wěe qàrò-kg'aoran qàrò, igabam ko cúí ba surutan hòò sa? Ke tu gataga qàrò thěe naka tua gha nxãasega surutan hòò. ²⁵ Wěém khóèm ěe tàaku dis kōēs koe ko tcãà ba ko thõòkas xgaa-xgaases qarís koe tcãà. Eě sa ne ko kúrú, nxãasega ne gha chõòkos cába sa cábakaguè ka; igaba ta ko gatá chõò tamas cábás domka kúrú si. ²⁶ Khamar còoka bóò úú tamam qgóé-kg'aom khama ma qgóé tama, a ra a tc'ám cgoa ko x'ãàkum khóèm khama ma x'ãà tama. ²⁷ Igabar ko tirim tc'áró ba qgóó xgáè, a ra a ko qãà ba kúrú me, khóè ner ko xgaa-xgaa qãá q'oo koer gha nxãasega táá xhàiauguè ka.

10

Iseraele koe kúrúsea zi guú zi di dqàèkua ne

¹ Tíí qōe ga tuè, tc'ěe-tc'ěese tu gha sar ko tc'ěe, gatá ka tsgōose ga ne wěe ne kò túú-c'ōòs dòm q'oo

koe hãa, a kò wèéa ne ga tshàa-dxoo ba tchoaba sa. ² A ne a kò wèéa ne ga túú-c'õòs koe hëé naka tshàa-dxoom koe hëéthëé Moshem koe hãase tcguù-tcguuè. ³ A ne a kò wèéa ne ga cúís tc'õos tc'ëem di sa tc'õó. ⁴ A ne a kò wèéa ne ga cúís gúùs kg'áà di sa kg'áà tc'ëem di sa, ãe ko xùri nem nxõám tc'ëem dim koe ne kò kg'áà khama; me kò ãem nxõá ba Krete Me e. ⁵ Igabam kò Nqari ba kái-kg'áía ne táá qãè-tcaoa máá, i kò tc'áróa ne tchàa-xgóós koe dxàùa q'aaè.

⁶ Zi kò ncëe zi gúù zi gatá koe x'áí zi iise kúrúse, nxãasega ta gha cg'ãè zi gúù zi táá tcáóa ta koe tcãà ka, ãe ne ko gane hëé khama. ⁷ Táá kúrúa mááseèa hãa nqárian dqom̄ guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama. Ncëe i ma góásea a ko máá: “Khóè nea kò ntcõó, a tc'õó a kg'áà a ne a ko tãe a ntcãà,” témé khama. ⁸ Táá méé ta cg'áràn kúrú guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, i ko cúím cáím ka 23,000 khama noo khóèan x'óó. ⁹ Táá méé ta Krete ba kúrúa bóò guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, a ko cg'aoan ka cg'õoè. ¹⁰ Táá méé ta kg'ui-kg'uise guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, a ne a kò cg'õokom moengelem ka cg'õoè.

¹¹ Ncëe zi gúù zi kò gane koe kúrúse, *gatá koe* zi gha x'áí zi ii ka, a ko q'ãa-q'ãa ta a zi gha ka góá tòoè, gatá ncëe chõò dim x'aèm ka hàà cgaèa ta ka. ¹² Khama ncëe qarika tsi tãe, ta tsi kò tc'ëea, ne méé tsi q'õése naka táá cg'áé! ¹³ Wèé kúrúa bóòkuan ãe gatu koe ko kúrúse nea khóèan koe ko kúrúsean ga a. Igabam Nqari ba tcom-tcomsa Me e, a ba a cuiskaga guu naka tu tàà tu u kos ka kúrúa bóòè tite, igabam gha ãe ko hàà cgae tu us kúrúa bóòkus

koe dàò ba máà tu u, tu gha ma nxãa si sa, nxãasega tu gha qáò-tcaoa máá si ka.

Kúrúa mááseèa hãa nqárian dis kōè sa hēé naka X'aigam Nqarim dis tc'ōo sa hēéthēé e

¹⁴ Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, gaa domka méé tu kúrúa mááseèa hãa nqárian bèe. ¹⁵ Tc'ēega tu khòè tu iiser ko kg'ui cgoa tu u, ke tu bóòà tcg'óóa mááse dùú sar ko kg'ui sa. ¹⁶ Kubis ncēe ts'eekg'aian di còrèan ko gaas koe nxàèè sa, ncēe ta ko Nqari ba gaas koe qāè-tcaoa máá sa, nxãa sa gáé Krestem di c'áòan cgoa xg'ae-xg'ae ta a tama? I péréan ncēe ta ko khōá Krestem dim tc'áróm koe xg'ae-xg'ae ta a tama? ¹⁷ Cúim péré ba hàna, domka ta gatá ncēe kái ta cúim tc'áró me e, wèéa ta ga ko cúim péré ba tc'ōó khama.

¹⁸ Iseraele di ne khòè ne ka tc'ēe-tc'ēese: gane ēe ko altaram koe dàòà-mááku sa tc'óó ne, nxãa nea gáé Nqarim di tsééan altaram koe ko kúrúè koe xg'aea hãa tama? ¹⁹ Kana ra ko dùú sa nxàè? Kúrúa mááseèa nqárian dis dàòà-mááku sa gúù cgáé si i saà, kana kúrúa mááseèa hãa nqári nea gúù cgáé e saà? ²⁰ Eē-ēe, nxãas tama si i. Méér kos gúù sa ncēe si i: kúrúa mááseèa hãa nqárian di zi dàòà-mááku zi ko dxāwa tc'ēean kúrúa mááè khama zi Nqari ba kúrúa mááè tama, ra tc'ēe tama dxāwa tc'ēean cgoa tu gha xg'ae sa. ²¹ Cuiskaga tu X'aigam dis kubis koe ko kg'áà, naka tua dxāwa tc'ēean dis kubis koe ga thēé kg'áà hãa tite. Cuiskaga tu X'aigam dim tafolem koe ko tc'óó naka tua gataga dxāwa tc'ēean dim tafolem koe ga thēé tc'óóa hãa tite. ²² Kana ta X'aiga ba taukagu kg'oana? Kana ta tc'ēea máá, Gam ka ta qari ta a, ta tc'ēea?

Dtcòm-k'ao ne di kgoarasease hãa ne

²³ *C'ëe khòèa ne ga máá:* “Wèés gúùs kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *igabar ko tíí máá:* “Wèés gúù sa hùian úúa hãa tama,” témé. *I ga c'ëe khòèan máá:* “Wèés gúùs kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *ra ko tíí máá:* “Igabas wèés gúù sa tshàoa ghùì tsi tama,” témé. ²⁴ Táá méém c'ëem khòè ba gam ko tc'ëes gúù sa qaa guu, igaba méém c'ëe ne ko tc'ëe zi gúù zi qaa.

²⁵ Wèés gúùs kg'òóan ko x'ámáguè qgàì koe ko x'ámáguè sa tu ga tc'òó, káise tc'ëe-tc'ëese naka tètè tamase. ²⁶ Nqóó ba hëé naka wèés gúùs ëe gaam koe hàna sa hëéthëéa Nqarim di i khama.

²⁷ C'ëem khòèm dtcòm-k'ao tamam kò tc'òóan nqai koe tcii tu u, tu kò síí kg'oana ne méé tu síí naka wèés gúùs cookg'aia tu koe ko tòòè sa tc'òó, káise tc'ëe-tc'ëese naka tètè tamase. ²⁸ Igaba ncèè c'ëem khòèm kò bìrí tu u a ko máá: “Ncèè sa dàò-a-máákus koe guua,” témé ne táá tc'òó si guu, gaam khòèm ëeta ma bìrí tua hãa ba hëé naka káise tc'ëe-tc'ëesean hëéthëé domka. ²⁹ Káise tc'ëe-tc'ëesea ne, tar kò ko méé ner gatu dian nxàe tama, a ko c'ëem dian nxàe. Nta i gha ma c'ëem khòèm di káise tc'ëe-tc'ëesean tiri kgoarasean koe xgàè-k'g'am te? ³⁰ Ncèè qãè-tcaoaser kòo tc'òó ne ra ko dùús domka cg'ãèse kg'ui cgoaèa máá? Nqari bar ko qãè-tcaoa máá ka.

³¹ Igaba nxãaska, tc'òó tu ga ko kana tu ga ko kg'áà kana dùú wèé ëe tu ga ko kúrú igabaga, wèéan ëe ga Nqarim di dqòman di iise kúrú. ³² Khòèan *gaan di dtcòmman koe qóman qgòókagu* tama tu khòè tu méé tu ii, Juta nea ga igaba, kana Gerika nea ga igaba, kana Nqarim dis kereke saa ga igaba. ³³ Ncèer ko tíí ma wèé zi dàò zi ka ma

wèè ne khòè ne qãè-tcaokagu khama ma. Tiri qãèa ner qaa tama igabar ko kái ne di qãèan qaa khama, nxãasega ne gha kgoaraè ka.

11

¹ Serè te tu, ncëer ko ma Krete ba ma serè khama ma.

Kerekes di kg'òèan hěé naka Nqari ba qámsea máán hěéthěé e (11–14)

Còrèan di qgálan koe qãèse qgóósea ne

² Eěr kò máà tu u xgaa-xgaan tu ko xùri, a tu a ko wèès gúùs koe tc'ěe-tc'ěese te khamar ko dqòm tu u.

³ Igabar ko tc'ěe, bóða tu gha q'áa sa, wèém khòèm dim tcúú ba Krete Me e, me khòès dim tcúú ba gas dim khòè me e, Me Krestem dim tcúú ba Nqari Me e sa. ⁴ Khama khòèm ãe cábá hãase ko còrè ba kana ko porofita ba ko gam dim tcúú ba sau-cgaekagu.

⁵ Si ko wèès khòès ãe cábá tamase ko còrè kana ko porofita sa, gas dim tcúú ba sau-cgaekagu; tcúúa sas dqòma hãa khamaga i ii khama. ⁶ Khòès ko cábá tama ne méés gataga c'òða sa thěé dqòm.

Igaba ncèè khòès ga dqòma tcg'òós kò sau-saugas gúù sa ii, ne méés nxãaska cábá. ⁷ Khòè ba méém táá cábás gúù si i, Nqarim dis ii sa hěé naka x'áà ba hěéthěé me e ke, si khòè sa khòèm dis x'áà si i. ⁸ Khòè ba khòès koe guu naka kúrúè tama, igabas khòè sa khòèm koe guu a kúrúèa hãa khama. ⁹ Me kò gataga khòè ba khòès domka kúrúè tama, igabas kò khòè sa khòèm domka kúrúèa hãa. ¹⁰ Ncëes gúùs domka hěé naka moengele xu domka hěéthěé méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes

hãa sa x'ái.* ¹¹ Igabas X'aigam Nqarim koe khòè sa khòèm ka cúia hãa tama, nakam khòè ba khòès ka cúia hãa tama. ¹² Ncêes ma khòè sa khòèm koe guua hãa khamagam ma khòè ba khòès ka ábàèa khama; i wèè gúuan ga Nqarim koe guua.

¹³ Bóòà tcg'òóá mááse: khòès gha cábá tamase Nqari ba còrèa ne qãè e sa? ¹⁴ Gúù zi di ii-q'ooan koe ga i gáé guu naka x'ái tu u tama, khòèm kò qádò c'òòan úúá ne i sau-sauga a sa, ¹⁵ igaba ncèè khòès kò qádò c'òòan úúá ne i gas di x'áà a? Qádò c'òòan nes máàèa, qàbi tcúú cgoa as gha ka khama. ¹⁶ Igaba ncèè c'èe khòèan kò ncèe sa ntcoe kg'oana ner ko máá: 'Sita ãeta ii kg'òòan úú tama, zi Nqarim di zi kereke zi igabaga ãeta ii kg'òòan úú tama,' témé.

X'aigam Nqarim dis tc'òo sa

(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

¹⁷ Igabaga ncèe ko xùri zi x'áè zi kar dqòm tu u tama: xg'aea tu kò hãa ne tu ko kaisa cg'ãèan kúrú, qãèan ka khama. ¹⁸ Tc'ãà dis gúùs kar ko kóm, kerekes koe tu ko hààraa xg'aea hãa ne i q'aa-q'aasean gatu xg'aeku koe hàna hãa sa, ra tc'èea máá c'èe koe i tseegu u, ta tc'èea. ¹⁹ Q'aa-q'aasean méé i gatu xg'aeku koe hãa, naka ne gha nxãasega ãe tchàno ii ne bóòà q'ãè. ²⁰ Eẽ tu kò hààraa xg'aea hãa ne i nxãan Nqarim dis tc'òos dqòà dis tama si i. ²¹ Tc'òó tu kò ne tu qãàku tama khama, me ko wèém khòè ba gam ka tc'òóá mááse, me c'èe ba xàbà, me c'èe ba nqàre. ²² X'áéan tu gáé úú tama, kg'áà tu ga, a tc'òó di i? Kana tua ko Nqarim dis kereke sa

* **11:10:** méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái - Gerika sa ko máá: "Khòè sa méés tcúúá sa koe qarian úúá hãa," témé.

ntcoe, a ãe kàà gùù ne sau-cgaekagu? Dùú sa ra gha gatu ka méé? Dqom̄ tu u méér? Igabar ncēes gùùs koe guu a cuiskaga gatà hēéa tite.

²³ X'aigam *Nqarim* kar máàèa hãa ncēer ko gataga thēé máà tu u sa khama: X'aigam Jeso ba kò ãem gha hàà khòèan tshàu q'oo koe tcãàèm ntcùúm ka péréan sèè, ²⁴ a ãem ko Nqari ba qãè-tcoa máá ka khóá q'aa si, a máá: “Ncēea Tiri tc'áróan ga a, ncēe gatu di i; ncēeta méé tu hēé, nxãasega tu gha tc'ēe-tc'ēese Te ka,” témé. ²⁵ Gaam dàòm cúím kam kò tc'óóa xu ko xg'ara ka kubi sa sèè, a máá: “Ncēes kubi sa kabas qáé-xg'ae si i c'áòa Te koe; ncēeta méé tu hēé, wèè x'aèan ãe tu ko kg'àà ka, nxãasega tu gha tc'ēe-tc'ēese Te ka,” témé. ²⁶ Wèè x'aèan ãe tu ko ncēe péréan tc'óó, a ko ncēes kubis koe kg'àà, ne tu ko Nqarim dis x'oo sa nxàea tseegukagu, Me nxãakg'aiga síí hàà khama.

²⁷ Gaa domkam gha ãe saucgaekaguko cauan cgoa ko péréan tc'óó a ko Nqarim dis kubis koe kg'ààm khòè ba chibiga ii, a ba a gha ko X'aigam *Nqarim* dim tc'áró ba hēé naka c'áòa ba hēéthéé cg'uri-cg'uri. ²⁸ Gaa domka méém khòè ba kg'aika tcáóa ba q'oo qãèse bóò naka baà nxãwa péréan tc'óó naka baà Nqarim dis kubis koe kg'àà. ²⁹ Ncèè c'ēem khòèm kòò tc'óó a ko kg'àà, Nqarim dim tc'áró ba ko dùú sa méé sa bóò q'ãa tamase, nem gha ko ãem ko tc'óó a ko kg'àà ka gam dis xgàraku sa óága cgaese khama. ³⁰ Gaa domkaga i gatu xg'aeku koe kái-kg'áía tu kg'amka a, a ko tsàà, i c'ēe-kg'áía tu x'óóa. ³¹ Igaba ncèè gatá ka ta kòò xgàrase ne ta Nqarim di xgàrakuan dòm q'oo koe hãa tite. ³² Igaba ncèè X'aigam kò ko xgàra ta a nem ko tchàno-tchano

ta a, nxãasega ta gha táá nqõóm di ne cgoa cg'õòè ka.

³³ Ke tu nxãaska tí qõe ga tuè, ãe tu kò hààraa xg'ae a ko tc'õó ne méé tu qãàku. ³⁴ Ncèè khòèm kò xàbà hãa ne méém x'áéa ba koe tc'õó, naka tu gha xg'aea tu kò hãa ne nxãasega táá xgàràè guu.

Hàà ko x'aè kar gha hàà c'èe zi gùù zi ka qãèse bìríá tchàno-tchano tu u.

12

Tcom-tcomsam Tc'ẽem di zi aba zi

¹ Ncèeska, tí qõe ga tuè, tc'èe ra ko Tcom-tcomsam Tc'ẽem di zi aba zi ka tu gha q'ãa sa.

² Q'ana tu hãa, qanega tu xg'ao dtcòm-kg'ao tama ka tu xg'ao kúrúa mááseèa hãa nqàrian koe tcea úúèa sa, ncèe kg'ui tama a. ³ Gaa domkar ko tc'èe, ncèes gùù sa méé tu q'ãa sa: Nqarim dim Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka gha kg'uikaguè a máá: “Jeso ba méém cgúíè” témém khòè ba kàà me e, me gataga kàà me e, Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka hàà cgaeè tamase gha máá: “Jeso ba X'aiga Me e” témé ba.

⁴ Tãáka zi aba zi hàna, igabagam cúím Tcom-tcomsam Tc'èe ba hàna. ⁵ Tãáka zi dàò-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúím Nqari ba hàna. ⁶ Tãáka zi tséé-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúím Nqari ba hàna, ncèe ko wèéa zi ga wèém khòèm koe kúrú zi tséé ba.

⁷ Wèém khòèm koe i ko Tcom-tcomsam Tc'ẽem di aban tãákase x'áise, nxãasega ne gha wèé ne khòè ne tsééa xg'ae ka. ⁸ Tcom-tcomsam Tc'ẽem kam ko c'èe ba tc'èean di kg'uian máàè, me c'èe ba

Gaam Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga q'ãan di tc'ëean di kg'uian máàè. ⁹ Me c'ëe ba Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga dtcòm sa máàè, me c'ëe ba Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga khòèan qãèkagu di zi aba zi máàè. ¹⁰ Me c'ëe ba are-aresa zi gùu zi kúrú di qarian máàè, me c'ëe ba porofitan dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãáka xu tc'ëe xu bóda q'aa-q'aa dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãáka xu tam xu ka kg'uian dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãás kg'ui sa kg'uia kabi dis aba sa máàè. ¹¹ Cúí a Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem di tséé e ncëe wèé e, Me ko wèém khòé ba q'aa-q'aa máá a, ãem ko ma Gabá ma tc'ëe khama.

Cúim tc'áróm kái xòèan úúa ba

¹² Ncëe tc'áróm ma cúí ii, igabam kái xòèan úúa, i gam di xòèan kái i igaba i ko cúim tc'áro ba kúrú, khamaga i Krestem ka ii. ¹³ Wèéa ta cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem ka tcguù-tcguuèa hãa, cúim tc'áro ba ta gha kúrú ka khama, Juta ne hëé, Gerika ne hëé, qãà ne hëé naka ãe kgoarasea hãa ne ne hëéthëé e, me kò wèéa ta koe ga cúim Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ntcãa tcãàèa hãa.

¹⁴ Tc'áro ba cúim xòèm tama me e, igaba kái zi xòè zi i khama. ¹⁵ Ncëè nqàrèm kò xg'ao máá: “Tshàur tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúùs domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁶ Ncëè tceem kò xg'ao máá: “Tcgáír tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúùs domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁷ Ncëè wèém tc'áróm kò xg'ao tcgáí ba ii ne ba ga ko ntama ma kóm? Ncëè wèém tc'áróm kò xg'ao tcee ba ii ne ba ga ko ntama ma hmòm

xám? ¹⁸ Igabagam Nqari ba wèém tc'áróm di xòèan tchànose tòóa hãa, Gam ko ma tc'ëe khama. ¹⁹ Ncëè wèéan ga kò xg'ao cúím xòè ba ii ne ba ga kò tc'áró ba ndaa hàna? ²⁰ Ncëe i ma ii khama i kái xòèan hàna, igabam tc'áró ba cúí me e.

²¹ Tcgáí ba cuiskaga tshàu ba bìrí naka máá: “Tc'ëe tsi tama raa,” téméa hãa tite, si tcúú sa cuiskaga nqàrèan bìrí naka máá: “Tc'ëe tsao o tama raa,” téméa hãa tite. ²² Igaba, gaa xòèan tc'áróm di ncëe kg'amka khama ii nea gaan kaisase ko qaasean ga a. ²³ Ta ko gataga c'ëe xòèan tc'áróm di ncëe cg'arése ncàmmeà khama ii i, nxãan kaisa ncàman cgoa qgóó. A ta a ko c'ëe xòèan gatá di ncëe chómsea a, cgáése q'õé, ²⁴ i gatá di xòèan ncëe tchàa za hàna a, cgáé q'õékuan qaa tama. Igabam Nqari ba tc'áróm di zi xòè zi gatà ma xg'ae-xg'aea, a ncàmmeà tama zi xòè zi kaisa ncàman máana hãa, ²⁵ nxãasega i gha q'aa-q'aasean tc'áróm koe táá hãa ka, me gha wèém xòè ba cúíta noose c'ëe ba qãèse qgóó ka. ²⁶ Cúím xòèm kò thõò ne i ko wèé xòèan ga thõò, cúím xòèm kòo dqommeà ne, i ko wèé xòèan ga qãè-tcao cgoa me.

²⁷ Tu gatu Krestem di tu tc'áró tu u, a wèéa tu ga Gam di tu xòè tu u. ²⁸ Me Nqari ba kerekes koe khòè ne tãáka zi téé-q'oo zi koe tòóa: tc'ãà dis koe x'áè úú-kg'ao xu, càm dis koe porofiti ne, nqoana dis koe xgaa-xgaa-kg'ao ne, naka are-aresa zi gúú zi di ne tséé-kg'ao ne hëé, naka qãèkagu di qarian úúa ne khòè ne hëé, naka khòèan ko hùi ne hëé, naka khòèan tc'ãà-cookg'aia ne hëé naka tãáka xu tam xu cgoa ko kg'ui ne hëéthëé e. ²⁹ Ka nea kháé wèéa ne ga x'áè úú-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga porofiti nea? Kana nea wèéa ne ga xgaa-xgaa-

kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga are-aresa zi gùù zi di ne tséé-kg'ao nea? ³⁰ Kana nea ko wèéa ne ga aban khóèan qǎèkagu di máàèa? Kana nea ko wèéa ne ga tǎáka xu tam xu cgoa kg'ui? Kana nea ko wèéa ne ga tǎás kg'ui sa kg'uia kabi? ³¹ Igabaga méé tu kaisase kaia zi aba zi qaa.

Ra gha ncēeska kaisase qǎèm dàò ba x'ái tu u.

13

Ncàmku sa

¹ Ncèè tǎáka taman khóè ne di cgoar kòo kg'ui naka moengelean dian cgoa hēéthēé e,
igabar kò ncàmkuan úú tama
ner nxāaska kg'ama ko tcēé-tcēes qanos
khama ii
kana xg'áma ko xg'aeè sara qano sara
khama.

² A ncèè porofitan dis aba sar kò úúa,
a ra a wèé zi gùù zi chómsea zi q'ana,
a ra a wèé tc'ēean q'ǎan di ga úúa,
a ra a wèé dtcòmān ga úúa ncēe xàbīan ko
nxònokagu u,
igabar kò ncàmkuan úú tama
ner gùù cgáér tama ra a.

³ A ncèè ēer q'òòā hāan wèé gar kò ko ēe dxàua ne
máà,
a ra a ko tc'áróā te tcg'òó, dàòè i gha ka,
igabar kò ncàmkuan úú tama
nes ēe sa cúí gùù ga kabi máá te tama.

⁴ Ncàmku sa
qáò tcáo si i,
a sa a qǎè tcáo si i,

ncàmku sa tau di tama,
 a sa a bóò-bose di tama,
 a sa a koase di tama,
⁵ a sa a tshúù cau tama,
 a sa a qaara mááse tama,
 a sa a qháése xgóàkaguè tama,
 a sa a cg'ǎè gúùan kúrúèa hãa tcáóa sa koe tòó tama,
⁶ a sa a cg'ǎè zi gúù zi ka qǎè-tcaokaguè tama,
 igabagas ko tseeguan di zi gúù zi ka qǎè-
 tcaokaguè,
⁷ a sa a ko wèé gúùan koe qgóóse,
 a sa a ko wèé gúùan koe dtcòm,
 a sa a wèé gúùan koe ngòòan úúa,
 a sa a ko wèé gúùan qád-tcaoa máá.

⁸ Ncàmku sa chõò tite,
 si gha porofita sa kaà;
 si gha tãá xu tam xu cgoa kg'ui sa chõò;
 i gha q'ãa di tc'ëan kaà.

⁹ Gatá di q'ãa di tc'ëea nea tc'ãò tama,
 i gatá di porofitan ga tc'ãò tama khama.

¹⁰ Igaba ãe tc'ãòan kò ko hàà,
 ne i gha ãe tc'ãò taman kaà.

¹¹ Xg'aor cóá ii kar kòo cóá khama ma kg'ui,
 a ra a kòo cóá khama ma tc'ëe,
 a ra a kòo cóá khama ma xòa,
 a ãer ko hàà kaim khóè ba kúrú
 kar kò cóán di zi dào-kg'ám zi chõòkagu.

¹² Ncëeska ta ko bóò-kg'áis koe nxòmase bóò khama,
 igaba ta gha hàà tchànose q'óáku cgoa *Me* a bóò
Me.

Ncëeskar cg'árés xòè-coa sa q'ana,
 igabar gha ãem x'aèm ka kaisase q'ãa,

ncēer ma kaisase q'ãaèa khamaga ma.

13 Zi gha ncēeska
 dtcòm sa hēé,
 nqòò sa hēé,
 naka ncàmku sa hēéthēé zi hãa,
 ncēe zi nqoana zi,
 si gaa zi ka kaia sa
 ncàmku si i.

14

Porofitan hēé naka tam xu cgoa kg'uian hēéthēé
 e

¹ Ncàmkuan koe tu tcãàn tcáo, naka Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi tcãàn tcáoá hãase qaa, igabaga méé tu kaisase qaas gúù sa porofita si i. ²Eē ko tam xu cgoa kg'ui ba khòèan cgoa kg'ui tama a ko Nqarim cgoa kg'ui ke. Cúí khòè ga kóma q'ãa me tama, Tcom-tcomsam Tc'ēm di qarian kam ko chómsea zi gúù zi kg'ui khama. ³Igaba khòèm ēe ko porofita ba ko khòèan cgoa kg'ui, tshàoam gha ghùì i, a ba a ghùì-ghui tcáo o, a qgài-qgai tcáo o ka. ⁴Gaam ēe ko tam xu cgoa kg'ui ba ko gaam cúí ba tshàoa ghùise, igaba ēe ko porofita ba ko kereke sa tshàoa ghùì. ⁵Ncàmar kò hãa, gatu wèéa tu ga tam xu cgoa kg'ui sa, igabar ko kaisase tc'ēe porofita méé tu sa. Gaam ēe ko porofita ba ēe ko tam xu cgoa kg'uim ka cgáé me e ke, ncèè kg'uia xu ko kabìèe tama ne. Igabaga ncèè tam xu kòo kg'uia kabìèe nes gha kereke sa tshàoa ghùìe.

⁶Ncēeska tíí qōe ga tuè, ncèè gatu koer ko hàà a ko hàà tam xu cgoa kg'ui ne ra gha ko dùús qāè sa kúrúa máá tu u, ncèè méé xu ko sar ko x'ái tu u

tama, kana q'ãan di tc'ëean máà tu u tama ne, kana porofitan máà tu u tama ne, kana c'ëe gùu ga xгаа-xгаа tu u tama ne? ⁷ Cii cgoa di zi gùu zi kg'õea hãa tama zi ka igaba, ncëe fulutuan hëe kana harepan hëéthëe khama ii zi, nta ba gha ma c'ëem khòe ba q'ãa ndakam tcgài ba ko ciie sa, tcgàian koe i kò q'aa-q'ooan hãa ne cúiga a? ⁸ Gataga ncëe torompitam ncõoan ka ko q'ãa-q'ãam kò qãese ts'oo tama ne i gha dìin ncõoan kg'ónòsea máá? ⁹ Gataga i gatu koe ii. Ncëe kóma q'ãase tama kg'uian tu kòo gatu di taman koe kg'ui ne, ba gha ntama c'ëem khòe ba q'ãa dùú sa tu ko nxàe sa? Kg'ama tu gha ko tc'ãán q'oo koe kg'ui. ¹⁰ Ncëe ta ko ma bóo khama, zi kái zi kg'ui zi tãáka zi nqõómkg'ai koe hàna, a ko wèea zi ga kóma ko q'ãase gùuan nxàe. ¹¹ Ncëe c'ëem khòem ko nxàe sar kò kóma q'ãa tama ner gaam koe tãá za guuar khòe ra a, me gabá tíi koe tãá za guuam khòe me e. ¹² Khama gatu ka igaba, Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tu úu kg'oana, ke méé tu ëe gha kereke sa tshàoa ghùì zi qaa naka gazi ka cg'òè cgaeè.

¹³ Gaa domka méém wèém khòem ëe gha ko tam xu cgoa kg'ui ba aba sa dtcàrà, ëem ko kg'ui sam gha kg'uia kabi di sa. ¹⁴ Eër ko tam xu cgoa còrè nem gha ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba tirim tc'ëem koe còrè, igaba i tiri tc'ëean tc'áróan kúru tama. ¹⁵ Kháe ra gha nxãaska dùú sa kúru? Tc'ëem koe hãase ra gha còrè, igabar gha gataga thëe tc'ëea te cgoa còrè; tc'ëem koe hãase ra gha nxáè, igabar gha gataga thëe tc'ëea te cgoa nxáè. ¹⁶ Ncëe Nqari ba tsi kò ko tc'ëem koe tsi hãase dqom, ne ba gha ntama ma gaam ëe kóma q'ãa tsi tama ba tsari qãe-tcaoa-

máákuan ka máá: “Amen” témé, c'úùam hãa dùú sa tsi ko nxàe sa ka? ¹⁷ Qãèse tsi gha ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, igabas ãe sa c'ẽem khòe ba tshàoa ghùì tama.

¹⁸ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, wèé tu nqáéaser ko tam xu cgoa kg'uis gúùs domka, ¹⁹ igabar kerekes koe tc'ëea te cgoa 5 xu kg'ui xu *kómako q'ãase* xu kg'ui kg'oana, a nxãasega c'ëe ne xгаа-xгаа; tam xu cgoar ko 10,000 kg'uian kg'ui ka tamase.

²⁰ Tíi qõe ga tuè, cg'aré cóa khama ma tc'ëean tu chõðkagu. Cg'ãè zi gúù zi koe méé tu cóa ii, igaba méé tu tc'ëea tu koe kaia hãa. ²¹ Nqarim di x'áèan koe i ncëeta ma góásea:

“Ncëe ne khòe ne cgoar gha kg'ui
tãá zi kg'ui zi ko kg'ui ne khòe ne hëé
naka tãá za guua ne khòe ne di kg'áman cgoa
hëéthëé e,

igabaga ne komsana Tea hãa tite,”
tam kò X'aigam *Nqari* ba méé.

²² Khamas tam xu cgoa kg'ui sa ãe dtcòm-kg'ao tama ne dis x'ái si i, a dtcòm-kg'ao ne di tama, igaba porofita sa, nxãa sa dtcòm-kg'ao ne dis x'ái si i, a ãe dtcòm-kg'ao tama ne di tama.

²³ Khama ncëè wèés kerekes kòo hààra xg'ae, me ko wèem khòe ba tam xu cgoa kg'ui, ne c'ëe ne ncëe ãe tu ko kúrú sa kóma q'ãa tama a c'ẽem-kg'ám ka dtcòm-kg'ao tama ne hàà ne, nea cuiskaga máá, temeá tua, ta mééa hãa tite? ²⁴ Igaba ncëè wèem khòem kò hãa a ko porofita, me dtcòm-kg'ao tama ba kana ãe kóma q'ãa tama ba tcãà, nem gha wèéan koe qãèse x'áíse chìbi-kg'aom ii sa, a *gha kháóa* wèéan koe ga xqara mááse, ²⁵ i gha tchõàn

ēe tcáóa ba koe chómsea a tchàa koe tcg'oa. Me gha ncēm dàòm ka kg'áíá ba cgoa cg'áé, a Nqari ba dqòm, a nxàe a máá: “Tseeguan kagam Nqari ba gatu xg'aeku koe hãa,” témé.

Tchànose dqòma ne

²⁶ Dùú sa ta gha kháé nxãaska nxàe, tíí qõe ga tuè? Eē tu kò hààra xg'ae nem wèém khòè ba c'ēs gúú sa úúa, ciim ga ba, kana xgaa-xgaa sa, kana Nqarim x'áí mea sa nxàea tcg'òó sa, kana tam xu cgoa kg'ui sa, kana tam xu ko méé sa kg'uia kabi sa. Wèéan ncēe ga méé i kúrúè nakas gha nxãasega kereke sa tshàoa ghùè. ²⁷ Ncèè c'ēe khòèan kòò tam xu cgoa kg'ui ne méé i càm kana nqoanan cúíga gatà hēé, nakam ko wèé x'aè ka cúí ba kg'ui, nakam gataga cúí ba hànaa kg'uia ko kabi ba. ²⁸ Ncèè kg'uia-kabi-kg'aom kò káà ii ne méém kg'ui-kg'ao ba kerekean koe nqoo, naka baa gam ka kg'ui cgoase naka Nqarim cgoa hēéthēé e. ²⁹ Càm kana nqoana xu porofiti xu méé xu kg'ui, naka ne c'ēe ne gane di zi kg'ui zi qãèse bóda tcg'òó. ³⁰ Ncèè c'ēm khòém kò xg'aes koe hãa, a ba a gaa x'aè kaga Nqarim ka c'ēs gúú sa x'áíè ne méém ēe hãa a ko kg'ui ba nqoo. ³¹ Wèéa tu ga gha cúí mana cúí porofita, nxãasegam gha wèém khòè ba xgaa-xgaase, a ba a gha korèè ka. ³² Porofiti xu ko gaxu di tc'ēean gaxu di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa. ³³ Nqari ba kómku tamas dim Nqarim tama Me e, igabam tòókus di Me e khama.

Ncēe i wèé zi kereke zi tcom-tcomsa ne di zi koe ii khama ³⁴ méé zi khòè zi kerekean koe nqoo. Kg'ui zi gha sa zi kgoara mááè tama, igabaga méé zi máàsea hãa, ncēe i ko Moshem di x'àèan méé

khamaga ma. ³⁵ Ncèè c'èes gúùs ka zi kò q'ãa kg'oana hãa ne, méé zi gazi di xu khóè xu x'áéan koe tèè, khòès gha kerekean koe kg'ui sa sau-sauga si i ke.

³⁶ Nqarim dim kg'ui ba gáé gatu koe guu a hààraa? Kana baa gatu koe cúíga hààraa? ³⁷ Ncèè c'èem khòèm kòò tc'èea máá, porofiti me e, ta tc'èea, kana Tcom-tcomsam Tc'èem di aba nem úúa, ta tc'èea, ne méém dtcòm èer ko góá máá tu u sa X'aigam dis x'áè si i sa. ³⁸ Ncèes gúùs kam kòò tc'irì-tc'irise ne, i gha gam ka thèé gataga tc'irì-tc'iriseè.

³⁹ Ke ncèeska, tí qõe ga tuè, porofitan koe tcàà tcáóa tu, naka tua táá tam xu cgoa kg'uiian xgáè-kg'am guu. ⁴⁰ Igaba méé zi wèé zi gúù zi tcom-tcomsam dàòm tchànóm cgoa kúrúè.

X'ooan koe tõe sa (15)

15

X'ooan koe tões Krestem di sa

¹ Tíí qõe ga tuè, qãè tchõàn ncèer kòò xгаа-xгаа tu u kar ko tc'èe-tc'èe tu u, ncèe tu kò thèé séèa mááse e, a tu a kò gaan koe téé-tõe e, ² ncèe gaan ka tu ko kgoaraè e, ncèer ma xгаа-xгаа tu ana khama tu kòò ma qgóó o ne. Nxãata tu kò hèé tama ne tu kg'amaga káà hùise dtcòma hãa.

³ Eèr kò máàèa hãa sar kò gataga thèé kaisase cgaés gúùs iise máà tu u khama: ncèe Krestem gatá di chibian domka x'óóa máána hãa sa, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma, ⁴ a ba a kò kg'ónòè, a nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tõe, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma, ⁵ a ba a kò

Peterem koe* x'áíse, naka 12 xu *xgaa-xgaase-kg'ao* xu koe hěéthěé e. ⁶ A kò gaa koe guus ka cúí x'aè ka 500 sa nqáéa hãa ne xùri-kg'ao ne Gam di ne koe x'áíse, ncēe kái-kg'aise i gane ka c'ēea ne qanega kg'ōèa hãa ne, i c'ēea ne x'óóa† hãa ne. ⁷ A kò gaa koe guus ka Jakobom koe x'áíse, a ba a gaa koe guus ka wèe xu x'áè úú-kg'ao xu koe x'áíse.

⁸ Wèéa ne ka kháókam kò gataga tíí koe x'áíse, c'ēm khòèm x'aèa ba ka ábàè tamam khama ma. ⁹ Wèé xu x'áè úú-kg'ao xu ka cg'árér ga ra a khama, a x'áè úú-kg'ao tar gha ma tciìe sa kg'ano tama, Nqarim dis kereke sar kò xgàra khama. ¹⁰ Igaba Nqarim di cgómkuan kar ncēer ii khamaga ma ii, i kò cgómkuan ēem máà tea hãa a tíí koe táá káàn tséé. Igabagar wèe xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tsééa hãa, tiri qari tama a kò ii igaba, a kò Nqarim di cgómku u ncēe kò tíí cgoa hãa a. ¹¹ Khama nxãaska, tíí koe i ga guua kana gaxu koe i ga guua igabas ncēe sa wèéa xae ko xgaa-xgaas ga si i, si ncēe sa gaas koe tu kò dtcòm̄s ga si i.

X'ooan koe tēes ēe x'óóa hãa ne di sa

¹² Ncēeta i ko ma xgaa-xgaaè a ko máá: Kreste ba x'ooan koe tēea, téméè, ka ne gha ntama ma gatu ka c'ēe ne máá, x'ooan koe tēe sa káà si i, témé? ¹³ Ncēe x'ooan koe tēes kò káà sa ii nem nxãaska Krestem ga ba x'ooan koe ghùìe ta ga hãa. ¹⁴ Ncēe Krestem kò x'ooan koe ghùìe ta ga hãa, ne i sixae di xgaa-xgaan káà hùì i, i gatu di dtcòm̄an ga thēé káà hùì i. ¹⁵ Nxãaska ne gha khòè ne gataga

* **15:5:** Petere - Gerika sa ko “Kefasem koe,” témé. † **15:6:** x'óóa - Gerika sa ko máá: “x'òma,” témé.

bóòà tcg'òó, tshúù-ntcõa di xae nxàea-tseegukagu-kg'ao xae Nqarim di xae e sa, Nqarim ka tseeguan nxàe tama xae, Nqari ba Krete ba x'ooan koe ghùia, téméan ka. Ncèè ãe x'óóa ne kò ghùie tama nem *Nqari ba* Krete ba thée ghùì ta ga hãa khama. ¹⁶ Ncèè ãe x'óóa ne kò ghùie tama nem nxãaska Krestem igabaga ghùie ta ga hãa khama. ¹⁷ Ncèè Krestem kò ghùieà hãa tama ne i gatu di dtcòmàn káà tséé e, tu qanega gatu di chìbian koe hàna. ¹⁸ Nxãaska ne gane ãe Krestem koe dtcòma hãase x'óóa[†] hãa ne thée aagusea hãa. ¹⁹ Ncées kg'òès koe cúí ta kò Krestem koe nqòòan úúa hãa ne ta wèé khòèan nqáéa hãase cgómga ta a.

²⁰ Igaba, ncèe i ii khamagam Krete ba x'ooan koe ghùieà hãa! Tc'ãà a kúrúseam tc'áróm dis x'áis iise ãe x'óóa[§] hãa ne gha ghùie di sa. ²¹ Eès ma x'oo sa khòèm koe guu a hààraa khamagas gha ma x'ooan koe tãe sa thée khòèm koe guu a hàà khama. ²² Ncèe i ko ma Adam koe ma wèé khòèan ga x'óó khama i gha ma Krestem koe wèéan ga kg'òèkaguè khama. ²³ Igabam gha wèém khòè ba gam di x'aèan ka *ghùie*: Krete ba tc'ãà a kúrúseam tc'áróm ga Me e, ne gha nxãaska Gam di ne xùri Me, ncèe hààram kò hãa ne. ²⁴ Si gha nxãaska chòò-q'oo sa hàà. Eèm ko Krete ba wèé tc'ãà-cookg'aian hëé naka ãe qarian qgóóan hëé naka qarian hëéthëé kaàkagua xg'ara kam gha Nqarim Xòò ba hàà x'aian máà. ²⁵ *Krete ba* méém tc'ãà-cookg'ai nakam gha *Nqari ba* nxãakg'aiga síí Gam di cg'õo-kg'aoan wèé ga Gam di nqàrèan ka nqãaka tòó khama. ²⁶ Kháóka dim cg'õo-kg'aom hàà gha

[†] 15:18: x'óó - 6 koe bóò. § 15:20: x'óó - 6 koe bóò.

cg'õoè ba x'oo si i. ²⁷ *Nqarim dis* Tcgãya sa ko máá: “Nqari ba wèé gúùan nqàrèa ba ka nqãaka tòóa,” témé khama. Eè i kò máá, wèé zi gúù zia Gam qari koe tòóèa, témé ne i tchàno o, Me Gabá q'oo koe káà Me e, Gaam ãe kò wèé zi gúù zi nqàrèa ba ka nqãaka tòó ba. ²⁸ Wèé zi gúù zi kò Gam qari koe tòóèa, nem gha nxãaska Cóám igaba thée Gam qari koe hãa, Gaam ãe wèé zi gúù zi ko nqàrèa ba ka nqãaka tòó ba, nxãasegam gha Nqari ba wèé ne khòè ne koe wèés gúù sa ii ka.

²⁹ Ncèè ãe x'óóa ne kò tseegukaga ghùèè tama ne, i ko nxãaska dùús domka c'èe khòèan qanega ãe x'óóa ne di téé-q'ooan koe tcguù-tcguuè? Dùútsa gúù sa ia ko nxãaska hùè, gane téé-q'oo koe tcguù-tcguuèa ne? ³⁰ Dùús domka ta ko nxãaska wèé x'áè ka tshúù-xam zi qgài zi koe tcãàsea máá? ³¹ Tíí qõe ga tuè, tseegua ner ko bìrí tu u - koasean ncèer gatu domka Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe úúa hãa domkar ko wèé cáám ka x'óó. ³² Dùù sa gha kãbisea máá te, ãer kò Efeso koe qãáka di kg'oo-coan cgoa x'ãàku ne, khòèan di zi tc'èe-kg'ám zi cgoa? Ncèè ãe x'óóa ne ko x'ooan koe ghùèè tama ne ta ga nxãaska máá:

“Hàà naka ta tc'õó naka kg'áà q'uu ka ta ko x'óó ke!”
témé.

³³ Táá qàe-qaeè guu: “Cg'ãè tc'èe khòèan cgoa xg'aea ne ko qãè gúùan tshúù-tshuu ke.” ³⁴ Gatu di qãè tc'èean koe kãbise, naka tua táá chìbian kúrú guu. C'èe nea Nqarim ka c'úua hãa ke. Sau-cgaekagu tu ur gha kar ko ncèe gúùan nxàe.

X'ooan koe tãeam tc'áro ba

³⁵ Igabam ga c'êe ba têe a máá: “Nta iim dàòm ka ne ko êe x'óóa hãa ne ghùìè? Nta iim tc'áró ba ne gha úúa?” témé. ³⁶ Tsáá káà tc'êe tsi khòè tseè! Eê tsi ko xháràm cgùri ba méém kg'aika x'óó naka baa nxãwa kg'òè. ³⁷ Eê tsi kòo xhárà, ne tsi kúrúse gham tc'áró ba xhárà tama, igabaga tsi ko kg'ama cgùri ba xhárà, c'êem kg'amka péréan di ba kana c'êe tc'òoan dim ga ba. ³⁸ Igabam ko Nqari ba Gam tc'êea máá ana hãa tc'áróan máà a, gatagam ko wèém cgùri ba gam dim tc'áró ba máá.

³⁹ I cgàan cúíta ii tama: khòèan dia ne hàna, i kg'oo-coan dian hàna, i tsaràn dian hàna, i x'àuan dian hàna. ⁴⁰ Nqarikg'ai di tc'áróa ne hàna, i nqõómkg'ai di tc'áróan hàna; igabaga i nqarikg'ai di tc'áróan di x'ààn cuiaka a, nqõómkg'ai di tc'áróan di x'ààn ka. ⁴¹ Cám sa c'êem x'àà ba úúa, me nxoe ba c'êe ba úúa, i tconòan c'êe ba úúa. C'êem tconòm di x'àà-q'ooa nea c'êem dian ka tãáka a khama.

⁴² Ncêeta i gha ii êe x'óóa ne ko hàà x'ooan koe ghùìè ne. Eê ko xháràè sa ko kaà, igabas êe ko ghùìè sa kaà tite; ⁴³ Cg'ãès iises ko xháràè, igabas gha hàà t'òès iise ghùìè; kg'amka iises ko xháràè, igabas gha hàà qari úúase ghùìè; ⁴⁴ tc'áróm kòo xháràè nem nqõómkg'ai dim tc'áró me e, igabam gha hàà ghùìè a nqarikg'ai dim tc'áró ba ii.

Ncêem ma nqõómkg'ai dim tc'áró ba hàna kham-agam gataga thêe nqarikg'ai dim tc'áró ba hàna. ⁴⁵ *Nqarim di zi Tcgãya zi koe i ncêeta ma góásea a ko máá: “Kg'aika dim khòèm Adam ba kò kg'òèa hãam khòèm iise kúrúèa,” témèè, igabagam Adam, kháóka ka di ba kg'òèan ko kúrúm Tc'êe Me e.* ⁴⁶ Tc'êe ba tc'ãà naka hàà tama, igabagam tc'áró

ba tc'ãà a hààraa, me nxãwa kháóka tc'ëe ba hààraa. ⁴⁷ Tc'ãà dim khòè ba kò nqõómkg'ai koe guua, a kò tshàran cgoa kúrúèa, me kò cà m dim khòè ba nqarikg'ai koe guua. ⁴⁸ Khòè ne nqõómkg'ai di nea nqõómkg'ai dim khòèm khama ii, ne nqarikg'ai di ne nqarikg'ai dim khòèm khama ii. ⁴⁹ Ncëe ta ma nqõómkg'ai dim khòè ba ma tc'ëèa hãa khamaga ta gha ma nqarikg'ai dim khòè ba tc'ëè.

⁵⁰ Bìrì tu ur ko, tí qõe ga tuè, a ko máá: “Cgàa ba hëe naka c'áðan hëéthëéa Nqarim di x'aian q'òò tite, si gataga kaàko sa cuiskaga ãe kaà tama sa q'òòa hãa tite,” témé.

⁵¹ Komsana tu! Chómsea tseegua ner ko bìrì tu u: cuiskaga ta wèéa ta ga x'óó** tite, igaba ta gha wèéa ta ga kúrúa kabìè, ⁵² xòm x'aè-coam q'oo koe, tcgáim di ts'ee-ts'ebean khama, kháóka dim nxãàm ko q'au ka. Nxãà ba gha q'aukaguè khama, ne gha ãe x'óóa hãa ne ghùè a kaà tite, ta gha kúrúa kabìè. ⁵³ Eë kaàkoan méé i kaà taman hãakaguè, naka i ãe x'óókoan x'óó taman hãakaguè khama. ⁵⁴ Gaam x'aèm ãem kaàkos gha ko ãe kaà taman hãakaguè, si x'óóko sa ãe x'óó taman hãakaguèm kas gha nxãaska ãe *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góásea hãa sa kúrúse, ncëe ko máá: “X'oo sa tààèa a kaàkaguèa,” témé sa.

⁵⁵ “X'oo seè, tààa si hãa xòèa nea ndaa?

X'oo seè, sari xõóan di thõò a nea ndaa?”

⁵⁶ X'oo sa ko gas di kaá cgoa di qarian chìbian koe hòò, i ko chìbian gaan di qarian x'áèan koe hòò.

⁵⁷ Igabaga ta ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncëe ko

** 15:51: x'óó - 6 koe bóò.

tàa cgoa di qarian máà ta a ba, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a.

⁵⁸ Gaa domka, tíi qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè, qarika méé tu téé, naka táá ntcãa-ntcãaè guu, naka tua X'aigam di tsééan wèé x'aè ka cg'oèa hãase kúrú, X'aigam koe i gatu di tsééan káà hùì tama sa tu q'ana hãa ke.

Dtcòm-k'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

16

¹ Ncēeska aba zi ncēe ko dtcòm-k'ao ne *Jutea di ne* xg'ae-xg'aea mááè zi ka: Gatu igaba méé tu thēé Galatia di zi kereke zir kò ma x'áèa hãa khama hēé. ² Tc'ãà dim cáím wèém bekem dim ka méém wèém khòé ba èem ko gába marian ka c'ēean tòóa mááse, naka i gha nxãasega ãer kòo hàà ne a i marian xg'ae-xg'ae guu. ³ Ra gha ãer ko hàà ne, ãe tu nxará tcg'òóa hãa xu khòé xu tcgãya zi máà, dìí xu ii sa ko nxàè zi, a ra a gha gatu di aban cgoa Jerusalema koe tsééa úú xu. ⁴ Ncèè tíí ga ra méér qòòs kò ko qaase ne xu gha tíí cgoa qòò.

Paulom di zi dàò zi

⁵ Maketonia koer ko tcana nqáé ner gha dàra tu u, Maketonia koe méér síí tcana tcg'oa sar bìrísea hãa khama. ⁶ A ra a gha c'ēedaoka gatu cgoa x'aè-coa ba hãa, c'ēedaoka wèés saos ga sa, tu gha nxãasega hùì te ra còoka qòò, ãer ga ko qòò qgàì wèé koe. ⁷ Nqáékose bóòà tur ncēeska tc'ēe tama, x'aè bar gha gatu cgoa hãa sar nqòòà hãa khama, ncèè X'aigam *Nqarim* kòo kgoara máá te ne. ⁸ Igabar gha Efeso koe hãa, me gha nxãakg'aiga síí Pentekoste dim

cám ba hàà. ⁹ Kaisam nquu-kg'ám qãè tsééan di ba tchààse xgobekg'amsea máá tea khama, i kái ntcoe-kg'aoan hàà.

¹⁰ Timoteom kòo hàà ne méé tu kúrú nakam táá cúí guù ga gatu koe bèe guu, X'aigam di tsééa nem ko kúrú ke, ncēer ko tíí hěé khama. ¹¹ Ke méé i táá cúí khòè ga ntcoe me guu. Tòókuan cgoa tu gam di dàòan koe tsééa úú me, nakam gha nxãasega tíí koe kabise. Gabá hěé naka c'ěe xu dtcòm-kg'ao xu hěéthěé ra qàà hãa ke.

¹² Ncēeska gaxae ka qōesem Apolosem ka, kaisaser kò dtcàrà me, gam ka c'ěea xu cgoam gha dàra tu u sa. Igabam kò ncēeskagam gha síí sa wèè tcáóa ba ka tc'ěe tama*. Igaba ãem kòo tchànóm x'ae ba hàà nem gha síí cgae tu u.

Còo di zi x'áèku zi

¹³ Q'õésea méé tu hãa, dtcòmòs koe qarika téé, ghùì-ghuin tc'ěea hãa, naka qari ii. ¹⁴ Wèès gúùs ãe tu ko kúrú sa méé tu ncàmkuan cgoa kúrú.

¹⁵ Stefanase ba hěé naka gam x'áé di ne hěéthěéa Akaia koe tc'ãà di ne dtcòm-kg'ao ne e, sa tu q'ana hãa; a ne a c'ěe ne dtcòm-kg'ao ne tsééa máás koe máàsea hãa. Ra ko dtcàrà tu u tíí qōe ga tuè, ¹⁶ gatu igaba tu gha ãeta iis tséé sa ko kúrú xu hěé naka wèém ãe ncēes tséé sa gaxu cgoa xg'aea máána hãa a ko kaisase gaas koe tséém ga ba hěéthěé di qarian dóm q'oo koe hãa sa.

¹⁷ Stefanase ba hěé naka Foretunato ba hěé naka Akaiko ba hěéthěé xu ncēe koe hààraa domkar qãè-tcaoa, gatu téé-q'oo koe xu kò hùì

* **16:12:** wèè tcáóa ba ka tc'ěe tama - Gerika sa ga máá: “Nqarim dis tc'ēs tama si i,” témé.

khama. ¹⁸ Tirim tc'ěe ba hěe naka gatu dim tc'ěe ba hěéthěe xu kò k̄aba-k̄aba. Ke méé tu ěeta ii khóean kaisa tcoman máa.

¹⁹ Asia dim nq̄óm di zi kereke zi ko tsgámkagu tu u. Akila ba hěe naka Perisila sa hěéthěe khara ko kaisase tsgám tu u X'aigam koe, si ko kerekes gakhara x'áé koe ko xg'ae sa gataga méé thěe.

²⁰ Wèé ne dtcòm-kg'ao ne ncěe koe hãa ne ko tsgámkagu tu u. Tsgámkaguku tu x'obèkus tcom-tcomsas cgoa.

²¹ Tíi Paulo ra ko tíi tshàu cgoa ncěe tsgámkuan góá.

²² Ncěe c'ěem khóem kò X'aiga ba ncàm tama ne méé i cgúíkuan gam koe hãa. *Maranatha!* † - *Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè.*

²³ X'aigam Jesom di cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

²⁴ Tiri ncàmkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Jeso Krestem koe. Amen.

† **16:22:** Maranatha - Ncěem kg'ui ba Aramaike dis kg'uis di me e, a ko máa: “Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè,” témé.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b